

Onderwerp

Jaarverslag Almere 2.0 2017

Kern mededeling:

Provinciale Staten informeren over het Jaarverslag Almere 2.0 2017.

Mededeling:

Jaarlijks wordt voor het programma Almere 2.0 een jaarverslag opgesteld. In april 2018 heeft het bestuurlijk "Overleg Almere 2.0" met een schriftelijke ronde ingestemd met het Jaarverslag Almere 2.0 2017. Met deze mededeling informeren wij Provinciale Staten over dit jaarverslag.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Jaarverslag Almere 2.0 2017	2224486	ja

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
		Tot

Registratienummer

2234968

Datum

25 april 2018

Auteur

S.R. Dijkstra

Afdeling/Bureau

GE

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Lodders, J.

**Ter kennisname aan PS en
burgerleden**

2017

Almere 2.0

j a a r
v e r s
l a g A
l m e r
e 2.0

Inhouds- opgave

Inleiding	7
1 VISIE, AMBITIE EN UITVOERING	9
1.1 Versterken Noordvleugel van de Randstad	9
1.2 Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer	9
1.3 Ambities en thema's Almere 2.0	10
1.4 De uitvoering en programma's en sleutelprojecten	11
2 HART VAN DE STAD	17
2.1 Station en omgeving	17
2.2 Rondje Weerwater	19
2.3 Almere Centrum	21
3 LEER- EN WERKOMGEVING	25
3.1 Flevo Campus	25
3.2 Floriade Werkt!	28
3.3 Internationale campus (vanaf 2018)	29
4 ENERGY ON UPCYCLING	
4.1 Opwaarderen reststromen	31
4.2 De energieneutrale stad	36
5 CULTUUR, RECREATIE EN TOERISME	
5.1 Nationaal Park Nieuw Land, Almeerse Poort Oostvaardersplassen	39
5.2 Kustzone Poort	40
5.3 Pampushout-Zuid	42
5.4 Cultuur (vanaf 2018)	43
6 VERNIEUWEND WONEN	
6.1 Prijsvraag Who Cares?	45
6.2 Digitale zelfbouw Wikihouse	47
6.3 BouwEXPO Tiny Houses	48
6.4 Goedhuurwoningen	49

7	OVERIGE PROJECTEN FVA	51
8	PROGRAMMA GROENBLAUW	53
8.2	Pampushout-zuid	
8.3	Weerwater	
8.4	Nationaal Park Nieuw Land	
8.5	Eemvallei	51
9	FINANCIEEL OVERZICHT FONDS VERSTEDELIJ KING ALMERE	59
9.1	Realisatie 2017	60
10	WONINGBOUW EN GEBIEDSONTWIKKELING	65
10.1	Woningbouw	65
10.2	Gebiedsontwikkeling Oosterwold	67
10.3	Gebiedsontwikkeling Almere Centrum Weerwater	69
11	PROGRAMMA STEDELIJKE BEREIKBAARHEID ALMERE (SBA)	71
11.1	Stedelijke Bereikbaarheid Almere (SBA)	71
11.2	Planstudie Weg Schiphol Amsterdam Almere (SAA)	72
11.3	Spoor - OV SAAL	73
12	TOEKOMSTBESTENDIG ECOLOGISCH SYSTEEM MARKERMEER IJMEER	75

Inleiding

2017 was een goed jaar voor Almere 2.0. Het herstel op de woningmarkt zette door en ook de interesse van bedrijven en instellingen om zich te vestigen trekt steeds sterker aan. In 2017 zijn 1,728 nieuwe woningen opgeleverd, het hoogste aantal sinds de start van de crisis. Gezien het aantal grondverkopen is het de verwachting dat dit tempo de komende jaren wordt vastgehouden. In totaal zijn in Almere in de periode 2010-2017 bijna 8.000 nieuwe woningen gebouwd. Na 2010 is het grootste volume gebouwd in Almere Poort en Noorderplassen. Inmiddels wordt ook aan de oostkant van de stad in Nobelhorst en Oosterwold volop gebouwd. Het gaat hierbij om gebiedsontwikkelingen die elders in het kerngebied van de Noordvleugel maar heel beperkt worden aangeboden maar in Almere juist volop de ruimte krijgen. Deze groenstedelijke, meer landelijke en dorpse woonmilieus en woonmilieus gelegen aan het water zijn onderscheidend voor zowel Almere als de Noordvleugel. En dat is te merken in de populariteit. De vraag naar woningen in deze gebieden van zowel binnen en buiten de stad is enorm. Ter illustratie: inmiddels zijn in Oosterwold op Rijksgrond en op grond van de gemeente Almere in totaal overeenkomsten gesloten voor zo'n 1.000 woningen.

Waar in 2015 en 2016 al voorzichtig gestart werd met een aantal kleinere projecten vanuit het Fonds Verstedelijking Almere, markeerde 2017 de start van de programmalijnen en sleutelprojecten. Hierbij zijn de eerste successen behaald en zichtbaar in de stad. De projecten gestart in 2015 en 2016 naderen dit jaar en komend jaar de eindfase. Van de in 2017 gestarte programmalijnen en sleutelprojecten zijn ook de eerste resultaten zichtbaar. Van werkzaamheden in Pampushout Zuid tot het uitroepen van winnaars van de prijsvraag Upcycle-City. En van de Flevo Campus, steeds zichtbaarder in zowel de stad als de wetenschappelijke wereld, tot de bouwexpo Tiny Houses. De verwachting is dat dit de komende periode over een nog veel grotere linie zichtbaar wordt. De voorbereiding van de aanleg van bijvoorbeeld het Rondje Weerwater, delen van het project Almere Centrum, Kustzone Poort en Oostvaardersplassen zijn nagenoeg afgerond. Hierbij moet aangetekend worden dat dit zich niet in het tempo heeft voltrokken als voorzien. Vooraf was reeds bekend dat het tempo van realisatie ambitieus was. Dat is ook gebleken in praktijk. De werkzaamheden in 2017 werden voor de nieuwe projecten gekenmerkt door planvorming, het in de markt zetten van vraagstukken (prijsvragen) en het smeden van allianties met partners binnen en buiten de stad. De grotere investeringen zijn uitgebleven. Vaak zal de uitvoering in 2018 (of in de jaren erna) plaatsvinden. Dit is terug te zien in de realisatie van de middelen in 2017 waarbij een groot deel van de geplande investeringen doorschuift naar 2018. In 2018 zal sterker gestuurd worden op het vergroten van de uitvoeringskracht. Mocht de totale ambitie in de loop van 2018 te ambitieus blijken, dan zal in de aanloop naar het jaarprogramma 2019 sterkere bijsturing plaatsvinden op de omvang van de aanvragen van de projecten. Vooralsnog zien we het programma met vertrouwen tegemoet.

In dit jaarverslag wordt weergegeven welke activiteiten hebben plaatsgevonden binnen het Programma Almere 2.0 in het jaar 2017. Er wordt inzicht geboden in de onderliggende programma's en sleutelprojecten. Ook wordt gerapporteerd over de voortgang op woningbouw en gebiedsontwikkeling en het programma bereikbaarheid.

1

VISIE, AMBITIE EN UITVOERING

1.1 Versterken Noordvleugel van de Randstad

De Noordvleugel van de Randstad is één van de belangrijkste motoren van de Nederlandse economie. De regio kan zich meten met andere topregio's in Europa. Het gebied kent veel mensen met talent en ondernemerszin, een grote diversiteit aan bedrijvigheid, goede infrastructuur via land, lucht en water en een zeer goede digitale connectiviteit. Bovendien is er een breed palet aan woonmilieus en landschappen aanwezig. Deze (internationale) toppositie is echter geen vanzelfsprekendheid. Het economisch krachtenveld verandert voortdurend. Het is van belang op deze veranderingen in te spelen of liefst zelfs vooruit te lopen om succesvol te blijven. Om deze regio nu en in de toekomst krachtig en concurrerend te laten functioneren, moet in het vestigingsklimaat in de hele Noordvleugel geïnvesteerd worden. Een forse groei van de woningvoorraad, meer diversiteit aan woonmilieus, een goede bereikbaarheid en unieke natuur- en recreatiegebieden zijn daarbij essentieel. In de gebiedsagenda Noord-Holland, Utrecht en Flevoland hebben de partners in de Noordvleugel samen met het Rijk vier majeure verstedelijkingsopgaven benoemd: de Zuidas, het gebied Schiphol-Haarlemmermeer, het Noordzeekanaalgebied inclusief Zaan- en IJ-oeveren en het Rijk- Regioprogramma Amsterdam Almere Markermeer (RRAAM).

1.2 Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer

De RRAAM opgave is uitgewerkt in de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer (2013). Het gaat om een drietal met elkaar samenhangende ontwikkelingen ten einde de concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad te versterken.

- Ten eerste wordt ingezet op het verbeteren van de (regionale) bereikbaarheid over zowel de weg (SAA: A1, A6 en A9) als het spoor (OV-SAAL). Op de langere termijn is de IJmeerverbinding als structurerend element opgenomen.
- Ten tweede wordt ingezet op de ecologische kwaliteit van het IJmeer-Markermeer (TBES). Hierbij is het toekomstperspectief een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving met aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden.
- Ten derde is beschreven op welke wijze Almere kan groeien.

Almere biedt immers goede mogelijkheden om een aanzienlijk deel van de geprognosticeerde lange termijn woningbehoefte van de Noordvleugel te accommoderen. In de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer is het toekomstperspectief voor Almere als volgt geformuleerd: Almere is een westelijk georiënteerde stad met circa 60.000 nieuwe woningen ten opzichte van 2010 en een forse groei van het aantal arbeidsplaatsen. Almere is volwaardig onderdeel van het regionale mobiliteitsnetwerk van de Noordvleugel. De IJmeerverbinding, een regionaal metroachtig systeem dat loopt tussen Almere Centrum (via Pampus en IJburg) en Amsterdam Zuid, is hierbij de stip op de horizon, gekoppeld aan de ontwikkeling van Almere Pampus. In het vervolgonderzoek worden meerdere alternatieven voor de ontsluiting van Almere Pampus meegenomen, waaronder ook een ontsluiting via de Hollandse Brug.

De ontwikkeling van Almere is een omvangrijke opgave. Het betekent naast woningen en infrastructuur, tegelijkertijd zorgen voor een sociale, diverse, aantrekkelijke en leefbare stad met een eigen profiel. De gezamenlijke ambitie is om Almere door te ontwikkelen tot

een stad waar het prettig is om te wonen, te werken en te recreëren. Om hooggekwalificeerd personeel, bedrijven, kennisinstellingen en instituten uit binnen- en buitenland aan te trekken, wordt een diverse stedelijke omgeving ontwikkeld met zowel nieuwe goed ontsloten hoogstedelijke als landelijke milieus. De nieuw te ontwikkelen stadsdelen passen in het unieke meerkernige stadsconcept. Almere is een evenwichtige stad met een diverse bevolking en goede voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, sport en werkgelegenheid. Met haar jonge bevolking kan Almere human capital leveren aan de economie van de Noordelijke Randstad. Dit profiel zorgt voor een complementariteit in de Noordvleugel en daarmee voor een versterking van de internationale concurrentiepositie.

De ontwikkeling van dit toekomstperspectief is een opgave die uitstijgt boven de reguliere taken en verantwoordelijkheden van de afzonderlijke partijen. Alleen door een gezamenlijk optreden van de partijen, alsmede de gecoördineerde inzet van de middelen en instrumenten van de partijen kan deze opgave met succes worden opgepakt. Het vergt van de partijen een langjarige inzet. Op basis van de huidige prognose zal de ontwikkeling een periode van decennia vergen. Zowel de conjunctuur als de ontwikkelingen in de stad Almere en de metropoolregio zullen in die periode fluctueren en veranderen. Omdat de uitvoering betrekking heeft op een lange periode, is het van belang dat het project zowel in zijn visie als uitvoering met de conjunctuur en deze veranderingen mee kan bewegen. Dragende condities hiervoor zijn een bestendige bestuurlijke samenwerking van de drie partijen, een financieel kader en de keuze voor een organische strategie met een gefaseerde aanpak. De samenwerking is gericht op het organiseren en creëren van de juiste condities (geld, middelen en regelgeving) om deze uitvoering mogelijk te maken.

De organische strategie betekent dat er geen vaststaand eindbeeld of einddatum voor de ontwikkeling wordt vastgelegd, maar dat op adaptieve wijze, stap voor stap, naar het toekomstperspectief wordt toegewerkt. De marktvraag naar woningen en bedrijfslocaties is hierbij mede sturend. Op deze manier wordt een ontwikkeling in gang gezet die continu wordt afgestemd op conjuncturele ontwikkelingen en nieuwe inzichten kan assimileren.

Bij het organisch ontwikkelen past het volgen van een kansenstrategie. Dit vraagt om een open en proactieve houding van de overheden. Partijen hebben de ambitie om op deze kansen in te spelen, door op het moment dat deze kansen zich aandienen, eventuele belemmeringen weg te nemen, kansen ruimte te bieden en indien aan de orde kansen actief te ondersteunen. Aanvullend hierop zullen de overheden ook zelf ontwikkelingen initiëren om bijvoorbeeld de markt uit te dagen en te stimuleren. Dit is zowel van kracht voor de gebiedsontwikkelingen als de ontwikkeling van de voorzieningestructuur.

1.3 Ambities en thema's Almere 2.0

Ten behoeve van het realiseren van de ambities zoals verwoord in de structuurvisie Amsterdam Almere Markermeer is een negental bestuurlijke ambities voor Almere 2.0 geformuleerd.

- 1 De stad ontwikkelt een grotere diversiteit in types leefmilieus en woningen, met een toenemende kwaliteit van de leefomgeving.
- 2 De economie wordt meer divers en daarmee vitaler, met een aantrekkelijker vestigingsklimaat en een toenemende werkgelegenheid.
- 3 Almere is via weg en OV voor bewoners en bedrijven steeds beter bereikbaar, zowel binnen de stad als met de regio.
- 4 Het aanbod van voorzieningen wordt groter, meer divers en hoogwaardiger, en sluit steeds beter aan bij de behoeften van (huidige en toekomstige) inwoners.
- 5 Het groenblauwe raamwerk groeit in kwantitatief opzicht mee met de stad, en wordt gevarieerder en beter benut voor maatschappelijke functies.
- 6 De samenleving wordt meer divers, met een relatief sterke toename van nu nog ondervertegenwoordigde groepen (qua leefstijl, inkomen en leeftijd).
- 7 Er wordt een omgeving gecreëerd waarbinnen initiatieven van bedrijven burgers en instellingen steeds meer ruimte krijgen.
- 8 Energie- en watersystemen worden duurzamer.
- 9 Het vestigingsmilieu voor wonen, werken en recreëren (zie 1 t/m 8) kent een eigen profiel, met kwaliteiten die bijdragen aan de gewenste diversiteit en dynamiek in de Noordvleugel.

In de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 (2013) een achttal thema's beschreven waarbinnen deze ambitie gestalte dient te krijgen: Onderwijs, Cultuur, Sport, Economie (en Floriade), Duurzaamheid, Groenblauw, Stedelijke Bereikbaarheid Almere en de concurrentiepositie bestaande stad.

Tot slot is in de, in 2015 vastgestelde Lange termijn Investerings Strategie Almere (LISA), gekozen de realisatie van Almere 2.0 langs twee strategielijnen en een kansenstrategie plaats te laten vinden:

- Growing Green Almere: een gezonde en groene stad.
- Stad van experiment: (ruimte voor) het nieuwe pionieren.

1.4 De uitvoering en programma's en sleutelprojecten

Om het in de Rijksstructuurvisie Amsterdam Almere Markermeer geschetste toekomstperspectief, de bijbehorende ambities en de strategie zoals ontwikkeld in de Lange termijn Investerings Strategie Almere (LISA), te bewerkstelligen wordt over de volle breedte van de verstedelijkingsopgave geacteerd.

- De woonmilieus die in Almere ontwikkeld worden zijn onderscheidend binnen de Noordvleugel. Duin, een duinlandschap gelegen aan het IJmeer, is hiervan een goed voorbeeld. Maar ook groenstedelijke, meer landelijke en dorpse woonmilieus die elders in het kerngebied van de Noordvleugel relatief beperkt beschikbaar zijn, worden in Almere op grote schaal aangeboden. De woningbouwopgave wordt voor het overgrote deel gerealiseerd door de gemeente Almere zelf. Daarnaast is een drietal gebiedsontwikkelingen beschreven binnen het Programma Almere 2.0
 - Almere Oosterwold (in samenwerking met de gemeente Zeewolde, het Rijksvastgoedbedrijf, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland)
 - Almere Centrum Weerwater (ondergebracht binnen de projectorganisatie Floriade)
 - Almere Pampus (nog niet actief)

De geformuleerde ambities en thema's zijn geoperationaliseerd in zeven programma's. Vijf van deze programma's bevatten, naast reguliere beleidsmatige inzet, ook een aantal (sleutel)projecten. De sleutelprojecten worden (deels) mogelijk gemaakt met een bijdrage vanuit het door Rijk, provincie en gemeente gezamenlijk ingerichte Fonds Verstedelijk Almere.

Versterken Hart van de Stad

Almere op de lange termijn een rol als onderscheidende kern binnen de grootstedelijke regio Amsterdam te laten vervullen, krijgt het hart van de stad de komende jaren een forse verstedelijkingsimpuls. Er wordt toegewerkt naar een centrum met een voorzieningenniveau en functiemix dat hoort bij een stad van 200.000 tot 300.000 inwoners. Het gebied wordt zichtbaar en voelbaar als hart van de stad, zal een sterkere regionale betekenis krijgen en wordt dé ontmoetingsplek wordt voor zowel bewoners als bezoekers. Het Hart van de Almere is levendig, verrassend en aantrekkelijk. Het is een samenhangend gebied rond het Weerwater en heeft betekenisvolle ontmoetingsplekken, pleinen, parken en aantrekkelijke verbindingen en entrees. Het Hart van Almere kent een grote mate van functiemenging en daardoor een sterke interactie tussen wonen, werken, leren en recreëren. Het programma kent de volgende sleutelprojecten:

- Met het project Station en Stationsomgeving wordt het gebied getransformeerd naar een plek passend bij de groei in reizigersaantallen en ontwikkeling van de stad.
- Met het Rondje Weerwater wordt het Weerwater de verbindende schakel tussen Almere Centrum en de zuidoever van het Weerwater.
- De beste binnenstad van Nederland wordt verder ontwikkeld door het Versterken Almere Centrum
- De provinciale bijdrage aan de Floriade wordt toegekend via het FVA.

Versterken Leer- en Werkomgeving

Een sterke, diverse en kwalitatief hoogwaardige onderwijsstructuur is een levensader voor elke stad. Almere is een stad waar alle mensen hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen, een leven lang. Een stad waar het onderwijs naadloos aansluit op de arbeidsmarkt, waar ondernemerschap en innovatie floreren en waar Almeerse jongeren in hun eigen stad kunnen blijven wonen om te studeren. Een stad waar kennisinstellingen, bedrijven, studenten en werknemers zich graag willen vestigen omdat hier altijd goede werknemers te vinden zijn, er een innovatief en ondernemend klimaat heerst en in samenwerking wordt gewerkt aan nieuwe kennis en producten. Goed onderwijs betekent economische groei van een stad en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en (jonge) mensen. Op deze manier draagt deze programmalijn bij aan de versterking van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel. Het programma kent de volgende sleutelprojecten:

- Met de Flevo Campus wordt een academische component toegevoegd aan het onderwijslandschap van Almere.
- Onder de titel Floriade Werkt! wordt het lokale en regionale bedrijfsleven verbonden met de (inter)nationale agrofood- en tuinbouwsector.
- Het project Internationaal Onderwijs heeft als doel de bestaande internationale scholen in Almere samen te voegen en uit te breiden.

Energy on Upcycling

Door stedelijke groei - die vanuit ecologische, sociaal en economisch oogpunt - groen en duurzaam is, zetten we de stap van tuinstad naar groene en gezonde stad. Pionierszin, vrij denken, initiatief en experiment liggen besloten in het DNA van Almere. In de groeiopgave voor de stad, ziet Almere dan ook kansen voor duurzame en innovatieve ontwikkelingen op het gebied van onder andere energie, afval en circulaire economie. Ontwikkelingen die betekenisvol zijn voor Almere en de regio. Er wordt ingezet op energieneutraliteit en het beperken van de afvalstromen en het aanjagen van de circulaire economie. Het programma kent de volgende sleutelprojecten:

- Om de circulaire economie aan te jagen zet Almere in op het ontwikkelen van de afzetmarkt in het project Opwaarderen Reststromen
- Aan de bijdrage aan de ambitie energieneutraal te zijn wordt gewerkt in het project De Energie-neutrale Stad.

Versterken Cultuur Recreatie en Toerisme

Eén van de grote kwaliteiten van de Noordvleugel ten opzichte van andere stedelijke regio's in Europa is de toegang tot grote groen- en recreatiegebieden. Over tien jaar kent Almere een aantal plekken in en om de stad die de stad zelf én de Noordvleugel van de Randstad naar een hoger niveau brengen. Plekken die de stad en de regio aantrekkelijker maken als verblijfsgebied, als recreatiegebied en die het toerisme bevorderen. Het programma kent de volgende sleutelprojecten:

- In het project Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort wordt de verbinding gemaakt tussen de stad en de Oostvaardersplassen
- De Kustzone Almere Poort wordt voor bewoners en bezoeker een gebied waar cultuur, leisure en bijzondere vormen van wonen en werken samenkomen.

- Het bos ten noorden van Almere Poort, Pampushout Zuid, wordt getransformeerd van polderbos naar aantrekkelijk en toegankelijk stadsbos.
- De komende jaren wordt verkend welk sleutelproject op het vlak van Cultuur gerealiseerd kan worden.

Vernieuwend Wonen

In de Noordvleugel bestaat een forse vraag naar woningen. Met de bouw van 60.000 woningen levert Almere de komende decennia een belangrijke bijdrage aan het opvangen van deze regionale woningbehoefte. Kwantiteit en kwaliteit gaan hand in hand binnen deze opgave. De woningbouwopgave van Almere wordt opgepakt door onderscheidende woonmilieus van hoge kwaliteit aan de stad en de regio toe te voegen. Almere draagt hiermee bij aan de landelijke opgave gericht op het doorontwikkelen van vernieuwende woonconcepten. Almere versterkt haar positie als koploper met vernieuwende stedenbouw waarbij de eindgebruiker centraal staat en waarmee woonmilieus en woonconcepten worden ontwikkeld die ook elders antwoorden bieden op woningmarktvraagstukken en daarbij landelijk en op het niveau van de Noordvleugel van de Randstad onderscheidend zijn. Het programma kent de volgende experimenten:

- Prijsvraag Who Cares
- Digitale zelfbouw: Wikihouse
- BouwEXPO Tiny Houses
- Duurzame transformatie kantoren en maatschappelijk vastgoed

Groen Blauw

Almere is een groene stad. Omringd door landschappen van wereldklasse. Het typische groenblauwe netwerk met bossen, meren, parken en wetlands (dat zich tot ver in de wijken vertakt en verfijnt) wordt gezien als één van de grootste kwaliteiten. Hiermee onderscheidt Almere zich in de regio en biedt een aantrekkelijke, gezonde woonomgeving en vestigingsklimaat. Er is een aanhoudende inspanning nodig om de kansen die de natuur biedt daadwerkelijk te benutten. Er ligt een aanzienlijke opgave in de doorontwikkeling naar divers, aantrekkelijk en toegankelijk groen en water. Daarom wordt in samenwerking met rijk, provincie, terreinbeheerders, lokale organisaties en bewoners geïnvesteerd in het behouden, benutten en uitbreiden van het groenblauwe raamwerk van Almere. Dit doen wij vanuit het Programma Groenblauw onder de noemer 'Almere maakt Groen'. In het programma wordt ingezet op:

- Het versterken en doorontwikkelen van de bestaande groenstructuur
- De stad verbinden met landschappen van wereldklasse (oa. Oostvaardersplassen)
- Aanleg Nieuwe Natuur nabij nieuwe stadsdelen
- De stad verbinden met kleinschalige natuur in de wijk

Stedelijke Bereikbaarheid Almere

Door de groei van de stad wordt het onderliggend wegennet in en om Almere steeds zwaarder belast. Binnen het programma Stedelijke Bereikbaarheid Almere wordt er zorg voor gedragen dat het wegennet in en om Almere wordt verbeterd zodat de stedelijke groei geacommodeerd kan worden. Leidend principe bij dit programma, is dat het mee ademt met tempo en groei van enerzijds de ruimtelijke ontwikkelingen in Almere en anderzijds de Rijkswerken (A6 en Flevolijn). Het lopende programma SBA fase 1 is daarom gekoppeld aan de ontwikkeling van de gebieden Hout en Poort. De 2e fase van de SBA is gekoppeld aan de ontwikkelingen in Almere Pampus.

2

HART VAN DE STAD

Om Almere op de lange termijn een rol als onderscheidende kern binnen de grootstedelijke regio Amsterdam te laten vervullen, krijgt het hart van de stad de komende jaren een forse verstedelijkingsimpuls. Er wordt toegewerkt naar een centrum met een voorzieningenniveau en functiemix dat hoort bij een stad van 200.000 tot 300.000 inwoners. Het gebied wordt zichtbaar en voelbaar als hart van de stad, zal een sterkere regionale betekenis krijgen en wordt dé ontmoetingsplek voor zowel bewoners als bezoekers. Het Hart van de Almere is levendig, verrassend en aantrekkelijk. Het is een samenhangend gebied rond het Weerwater en heeft betekenisvolle ontmoetingsplekken, pleinen, parken en aantrekkelijke verbindingen en entrees. Het Hart van Almere kent een grote mate van functiemenging en daardoor een sterke interactie tussen wonen, werken, leren en recreëren. Het programma kent de volgende sleutelprojecten:

- Met het project **Station en Stationsomgeving** wordt het gebied getransformeerd naar een plek passend bij de groei in reizigersaantallen en ontwikkeling van de stad.
- Met het **Rondje Weerwater** wordt het Weerwater de verbindende schakel tussen Almere Centrum en de zuidoever van het Weerwater.
- De beste binnenstad van Nederland wordt verder ontwikkeld door het **Versterken Almere Centrum**
- De provinciale bijdrage aan de **Floriade** wordt toegekend via het FVA (vanaf 2018).

Versterken hart van de stad	Begroting	Realisatie	Saldo 2017	Valt vrij	Resultaat
Proceskosten programmalijn 1	250.000	204.938	45.062	9.062	36.000
1. Station (en omgeving)	300.000	240.952	59.048		59.048
2. Almere Centrum	1.050.000	305.306	744.694		744.694
3a Rondje weerwater			0		0
3b. Rondje weerwater (reeds gevoteerd)	2.484.000	744.462	1.739.538		1.739.538
	4.084.000	1.495.658	2.588.342	9.062	2.579.280

2.1 Station en omgeving

Het station Almere Centrum is het grootste intercitystation aan de Flevolijn en heeft daarmee een belangrijke functie in het openbaarvervoernetwerk van de regio. Door de uitbreiding van Almere zal deze functie de komende jaren verder groeien. De verblijfswaarde, ontmoetingswaarde en daarmee ook de economische waarde van het stationsgebied blijven echter achter bij de groei in reizigersaantallen en de ontwikkeling van de stad. Met het oog op de ontwikkelingen in het stadscentrum en de Floriade in 2022 wil de gemeente, in samenwerking met partners, het station en het omliggende gebied transformeren tot visitekaartje van de stad. Verschillende partijen zoals NS, Prorail en Klepière ontwikkelen samen met de gemeente Almere en de provincie Flevoland plannen voor de korte en lange termijn.

Doelstellingen

- Het verbeteren van het stationskwartier als aantrekkelijke plek in de stad om te wonen, werken, studeren, ondernemen en/of verblijven
- Het verbeteren van het stationskwartier als comfortabel en optimaal functionerende schakel in de deur-tot-deurreis
- Station en stationskwartier doorontwikkelen tot een aantrekkelijke entree/plek van ontvangst en daarmee een visitekaartje van de stad
- Optimaal benutten van de positie van het knooppunt Almere stationskwartier.

Stand van zaken 2017

Met het project Station en omgeving wordt het gebied getransformeerd naar een plek passend bij de groei in reizigersaantallen en ontwikkeling van de stad. Verschillende partijen zoals NS, ProRail en Klepière ontwikkelen momenteel samen met de gemeente Almere een plan voor de korte en lange termijn. Het project Station en omgeving is in de loop van 2017 geknipt in 2 projecten:

- De vernieuwing van het station en haar directe omgeving
Dit project is gericht om op de korte termijn tot een stevige verbetering in kwaliteit en belevingswaarde van het huidige station te komen en op de lange termijn het station te transformeren tot een betekenisvol knooppunt dat past bij de groeiende stad Almere.
- De doorontwikkeling van het Stationskwartier tot economisch knooppunt in Almere en de regio
Dit project is gericht op het benutten van de potenties van het Stationskwartier voor vestiging van voorzieningen/functies van regionaal, bovenregionaal en zelfs (inter) nationaal niveau. Gelet op de positie van Almere in de noordvleugel/MRA is dat realistisch. Deze potenties worden bepaald door de bereikbaarheidscondities van dit gebied en door de ligging van het station ten opzichte van het centrum van Almere.

Voor deze knip is gekozen omdat de partijen en de strategie voor beide projecten/trajecten significant anders zijn. Wel wordt gestuurd op een positieve wisselwerking tussen beide trajecten waarbij investeringen in de vernieuwing van het station een vliegwielfunctie voor het Stationskwartier kunnen vervullen en vice versa. De gemeente voert regie over beide projecten.

In 2017 hebben de betrokken partijen (NS, ProRail, provincie en gemeente) gezamenlijk geconstateerd dat voor de verhoging van de kwaliteit en de belevingswaarde van het Stationsgebied Almere-Centrum voor de korte termijn een pakket van maatregelen noodzakelijk is. Dit betreffen maatregelen die genomen gaan worden in de periode tot 2022: de Floriade. Deze maatregelen zijn gericht op het verhogen van de kwaliteit en de belevingswaarde van het bestaande Station en bevatten in principe geen structuurwijzigingen in en om het Station. Dit is begin 2018 vastgelegd in een intentieovereenkomst tussen de partijen.

In 2017 is tevens een begin gemaakt met het uitwerken van plannen voor de transformatie van langdurig leegstaande kantoren in het In het Stationskwartier. De eerste bouwaanvragen hiervoor zijn inmiddels ingediend bij de gemeente. Door deze ontwikkeling ontstaat ook de noodzaak om het Mandelaplein en de Noordzijde van het station (mogelijk tijdelijk) herin te richten. Voor de lange termijn wordt voor het Stationskwartier een gebiedsvisie en – strategie opgesteld voor de verdere doorontwikkeling/transformatie van dit gebied tot een knooppunt voor Almere en voor de Regio. Belangrijke onderdelen van de ontwikkelstrategie zijn: samenwerking met relevante partners, positionering van het gebied als potentieel belangrijke ontwikkellocatie op lokaal en (boven)regionaal niveau. Hier ligt ook een belangrijke relatie met de eerder genoemde visie- en planvorming voor een vernieuwd station Almere Centrum.

2.2 Rondje Weerwater

Het Weerwater is de centraal gelegen waterplas van Almere. Aan de noordzijde geflankeerd door Almere Centrum en aan de zuidzijde door het toekomstige Floriadeterrein. Met haar groene oevers, strandjes en sportieve mogelijkheden is het Weerwater nu al de plek waar Almeeders graag recreëren. Met de Floriade 2022 in het vooruitzicht is er de uitdaging en de kans om het Weerwater tot dé plek te maken in de stad, waar Almeeders, bezoekers en passanten komen om te sporten, te recreëren en elkaar te ontmoeten.

Doelstellingen

- Het Weerwater onderdeel maken van Almere centrum.
- Het recreatieve potentieel van het Weerwater benutten.
- Verbinding van het centrumgebied met de Floriade(wijk).

Stand van zaken 2017

Het college en de gemeenteraad hebben ingestemd met de totaalvisie Rondje Weerwater. De sport en recreatie track (het verbindende concept van het Rondje) is uitgewerkt in een definitief ontwerp dat is vastgesteld en waarbij besloten is de aanleg vooruit te trekken in de meerjarenplanning (2017-2019 aan te leggen in plaats van een gefaseerde aanleg per deelgebied over de jaren 2017-2026). De voorbereidingswerkzaamheden voor de uitvoering van de daadwerkelijke track zijn gestart in december 2017. De ideeën voor herinrichtingsplannen van de Esplanade zijn positief ontvangen tijdens de informele voortgangsbijeenkomst van raads- en statenleden op 12 mei 2017. Voor dit deel van het plan is inmiddels een voorlopig ontwerp in december 2017 opgeleverd. De start van de werkzaamheden Esplanade is nu voorzien voor eind 2018, begin 2019. Dit betekent dat de in het beschikbaar gestelde budget voor 2017 voor de uitvoering is doorgeschoven naar 2018.

Het aanbestedingstraject voor de brug naar het Weerwatereiland is in 2017 voorbereid en opgestart. Er is een ambitie-document en een selectiedraad opgesteld en in december 2017 gepubliceerd.

Vooruitblik 2018

In 2018 zal het eerste deel van de track rond het Weerwater in het Lumièrepark worden opgeleverd. Over de realisatie van het deel door het Floriadeterrein worden nog afspraken gemaakt met de Floriadeorganisatie en de BV. Het deel langs de Stedenwijkboulevard wordt parallel uitgevoerd met het groot onderhoud van de buurt.

In 2018 vindt de besluitvorming plaats over de herinrichting van de Esplanade. Afhankelijk van de gekozen variant wordt de uitvoering en fasering vormgegeven. Langs het Rondje Weerwater kunnen verschillende voorzieningen landen. In 2018 wordt hiervoor een haalbaarheidsonderzoek gedaan voor een aantal ruimtelijke initiatieven zoals: zwembad (BUN) en het Innovation Dock.

FOTOGRAF: JELMER JEURING

PLEKKEN WAAR IN 2018 EEN BEGIN WORDT GEMAAKT MET HET GEVEN VAN EEN KWALITEITSIMPULS

2.3 Almere Centrum

Dankzij een intensieve samenwerking met de bewoners en al onze partners in het centrum heeft het centrum van Almere zich in de afgelopen tien jaar ontwikkeld tot een aantrekkelijk gebied. Jaarlijks ontvangt het centrum meer dan tien miljoen bezoekers uit Almere en de regio vanwege het gevarieerde en eigentijdse aanbod, de eigen sfeer, het gemak, de gastvrijheid en de bijzondere evenementen. De uitvoering van de zogenoemde 7-pleinenstrategie heeft met de metamorfose van Belfort tot een levendig horecaplein zijn eerste successen opgeleverd. De waardering voor het centrum stijgt. Niet voor niets is Almere Centrum uitgeroepen tot 'Beste Binnenstad van Nederland 2017 - 2019', in de categorie middelgrote steden.

Door toevoeging van programma's zoals woningbouw groeit het aantal gebruikers van het gebied. We geven ruimte aan transformatie van leegstaande panden, verdichten op diverse plekken en gaan diverse ontwikkellocaties in Almere Centrum benutten. Om de levendigheid en sfeer verder positief te beïnvloeden streven we naar een uitbreiding van commerciële, culturele en maatschappelijke voorzieningen. Zo worden meer bezoekers naar het centrum getrokken, wordt hun verblijfsduur verlengd, zullen zij meer gebruik maken van de voorzieningen en wordt zo de omzet verhoogd.

het kan in almere centrum

zomer 2017

RONDJE WEERWATER

ACTIVITEITEN OP EN ROND HET WEERWATER

📍 **ALMERE CENTRUM**

ALMERE CENTRUM.NL

am|centrum

ALMERE CENTRUM

Foodpassage Weekend Foodpassage Zaterdag 17 en zondag 18 juni	
Prinsen- en prinsessendag Forum Zondag 25 juni	Goochelen en jongleren Foodpassage Zaterdag 19 augustus
Stadstuinenfestival Forum, De Diagonaal, Schutterstraat Zaterdag 8 en zondag 9 juli	Dino Experience Forum Zondag 27 augustus
Kindercocktails maken Foodpassage Zaterdag 15 juli	Music&Beer Grote Markt Vrijdag 8 t/m zondag 10 september
Woezel en Pip Forum Zondag 16 juli	Maak je eigen muziekinstrument met voedsel Foodpassage Zaterdag 16 september
Breakfast jazz concert Restaurantplein Belfort Zondag 23 juli	Midland Classic Show Hele centrum Zondag 24 september
Kinderboekenfestival Forum Zondag 6 augustus	Passagedag Passages Zaterdag 30 september
Zandkastelen wedstrijd Restaurantplein Belfort Zondag 13 augustus	Popronde Hele centrum Zaterdag 30 september
Belfort Blues Drinks Restaurantplein Belfort Vrijdag 18 augustus	Zuiderzeeklassieker Start/finish Grote Markt Zaterdag 30 september

ALMERE CENTRUM.NL

am|centrum

Doelstelling

Almere Centrum groeit uit tot een kloppend hart voor bewoners en bezoekers uit stad en regio door:

- Toevoeging van sterke publiekstrekkende winkels, evenementen en het versterken van de verblijfs- en belevingswaarde.
- Verbetering van de routing in het centrum om het publiek te verleiden het hele centrum te laten beleven en langer te laten verblijven dan gepland (loper en pleinenstrategie).
- Een zeer goede bereikbaarheid (auto, ov en fiets).
- Toevoegen van programma's zoals woningbouw.

Stand van zaken 2017

In 2017 is met de samenwerkende partners in Almere Centrum en met de Ondernemersvereniging Almere Centrum (OVSA) verder invulling gegeven aan de marketing van het gebied en de activiteiten in het centrum. Vanuit het FVA is hiervoor €0,3 miljoen beschikbaar gesteld. De partners in het Almere Centrum hebben €1,6 miljoen bijgedragen. Voorbeelden zijn de woensdagmiddagactiviteiten voor kinderen op de Esplanade en het Weerwater, het Stadstuinenfestival (20.000 bezoekers) en het Forever Young Festival.

In mei 2017 is in B&W de ontwikkelstrategie Almere Centrum vastgesteld als kader voor de verdichting en transformatie in Almere Centrum. In deze ontwikkelstrategie is de koppeling tussen verdichting en versterken routing en pleinen gelegd, redenerend vanuit de ruimtelijke kwaliteit van het gebied en de beoogde versterking van het hart van de stad. Inmiddels worden de eerste projecten uitgewerkt. Daarbij heeft de raad unaniem ingestemd met ontwikkeling van locatie De Voetnoot.

De voor de ontwikkeling van het Centrum richtinggevende beleidskaders 'ambulante handel' en 'evenementenbeleid' zijn inmiddels bestuurlijk vastgesteld. Mede op basis hiervan zal nu verder invulling worden gegeven aan het versterken van routes en pleinen in Almere Centrum. Tot slot wordt de Groene Loper verder uitgewerkt: een sport-, spel- en wandelroute waar bezoekers even in de luwte van het centrum kunnen komen en mensen elkaar kunnen ontmoeten. De route komt uit op dé attractie van Almere: de Esplanade met de grotere publiekstrekkende activiteiten, het uitzicht op en de verbindingen rond en over het Weerwater. In 2017 is gestart met de planvoorbereiding voor een onderdeel van de Groene Loper namelijk het pocketpark aan de stadshuispromenade.

Vooruitblik 2018

In 2018 wordt er een bouwplanontwikkeling en uitwerkingsplan voor de Voetnoot opgesteld. Daarnaast wordt de aanbestedingsstrategie voor blok 5.2 uitgewerkt en een tender voorbereid.

Het hele jaar daar zullen er weer volop evenementen en activiteiten georganiseerd worden door het hele Centrum met extra aandacht voor de Esplanade.

In het eerste kwartaal van 2018 wordt Plan van Eisen opgesteld voor het pocketpark aan de wandellaan van het Stadhuisplein. Hierna worden diverse bureaus hiervoor een ontwerp te maken. De plannen voor de uitvoering hiervan zijn medio Q42018 gereed om in 2019 met de uitvoering te kunnen starten. Ook wordt begin 2018 een start gemaakt samen met de samenwerkende partners in Almere Centrum voor conceptontwikkeling van de Groene Loper.

3

LEER- EN WERKOMGEVING

Een sterke, diverse en kwalitatief hoogwaardige onderwijsstructuur is een levensader voor elke stad. Almere wil een stad zijn waar alle mensen hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen, een leven lang. Een stad waar het onderwijs naadloos aansluit op de arbeidsmarkt, waar ondernemerschap en innovatie floreren en waar Almeerse jongeren in hun eigen stad kunnen blijven wonen om te studeren. Een stad waar kennisinstellingen, bedrijven, studenten en werknemers zich graag willen vestigen omdat hier altijd goede werknemers te vinden zijn, er een innovatief en ondernemend klimaat heerst en in samenwerking wordt gewerkt aan nieuwe kennis en producten. Goed onderwijs betekent economische groei van een stad en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en (jonge) mensen.

Binnen deze programmalijn richten we ons op het stimuleren van kwalitatief goed en aantrekkelijk onderwijs, op talentontwikkeling en op kenniscirculatie voor innovatie tussen onderwijs, kennisinstellingen en bedrijfsleven. Dit doen we aan de hand van de sleutelprojecten Floriade Werkt!, Flevo Campus en Internationale Campus.

Versterken leer- en werkomgeving	Begroting	Realisatie	Saldo 2017	Valt vrij	Resultaat
Proceskosten programmalijn 2	250.000	134.347	115.653	115.653	
1.Floriade Werkt	400.000	274.872	125.128		125.128
2a. Flevocampus	1.908.000	980.262	927.738		927.738
2b. Flevocampus (toev. Kennisstad Almere)	302.000		302.000		302.000
	2.860.000	1.389.481	1.470.519	115.653	1.354.866

3.1 Flevo Campus

Onder de noemer Flevo Campus brengt Almere studenten, onderzoekers en bedrijven samen om te onderzoeken en te testen hoe we voedselvoorziening in groeiende steden kunnen veranderen en vernieuwen. Het blijft niet bij onderzoek: Almere en omgeving zijn onze live praktijkwerkplaats waar we gaan testen, proberen en bouwen. Bedrijven kunnen innovaties testen met inzet van onderzoekers, docenten en studenten. De campus biedt daarmee een verzamelplek voor gerichte samenwerking tussen netwerken van mensen. Flevo Campus is een samenwerkingsverband tussen Aeres Hogeschool Almere, Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS Institute), de gemeente Almere en de Provincie Flevoland.

Doelstellingen

- Uitbreiding en versterking van hoogwaardige kennisfuncties in Almere: (internationale) studenten, topopleidingen, spraakmakende wetenschappers en succesvolle promovendi. Dit krijgt vorm door de ontwikkeling van een toonaangevende, internationaal georiënteerde University of Applied Sciences.
- Versterken van de economische structuur, zowel lokaal als regionaal door kennistoepassing van bedrijven, die daarbij gesteund worden door kennisinstituten als AMS en Aeres Hogeschool.
- Vestigen van een internationale reputatie als groene, veerkrachtige stad, die functioneert als (wetenschappelijke) praktijkwerkplaats voor stedelijke voedselvoorziening.

Stand van zaken 2017

Op 10 januari 2017 is de Flevo Campus van start gegaan. Een twaalftal projecten is gestart en geeft invulling aan een stevig cluster op vier onderdelen: onderzoeken, opleiden, ontwikkelen en ondernemen.

Onderzoeken: In 2017 zijn bij Aeres Hogeschool Almere twee promovendi en een lector Voedselen Gezond Leven, Sigrid Wertheim-Heck, van start gegaan. Ook AMS, het Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions met onder meer TuDelft en de Universiteit Wageningen, is gestart met een aantal onderzoeken. De pilot Helende tuinen, waarbij de relatie tussen kanker, voeding en leefstijl centraal staat, is afgerond. Er lopen succesvolle onderzoeksprojecten naar de eetbare stad en de voedselstromen van de stad Almere. Ook het bodemonderzoek is een goed lopend programma waarbij externe financiering door partijen als RAAK, NWO en Climate Kic (programma van de EU) is toegekend. In de loop van het jaar is de onderzoeksportefeuille aangescherpt, met meer focus op het centrale thema stedelijke voedselvoorziening. Voor 2018 zal daarom niet langer worden ingezet op gezondheid gerelateerd onderzoek.

Opleiden: Aeres Hogeschool is in september begonnen met de ontwikkeling van een nieuwe Master op gebied van Urban Food Systems. Ook zijn de eerstejaars studenten van de nieuwe opleiding Food & Lifestyle aan de MBO Groenhorst van start gegaan. Ze draaien mee in de InnovatieKlas en het pop-up restaurant 'Feeding the city' dat wordt gebruikt als praktische leeromgeving om te werken aan de bereiding, voorlichting en presentatie van een verse gezonde duurzame maaltijd.

Ontwikkelen en Ondernemen: in opdracht van de Flevo Campus is door de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) een tweetal businesscases nader onderzocht. Ten eerste de kansen en belemmeringen voor de businesscase van bokjesvlees waarbij de initiatiefnemers met elkaar onderzoeken hoe deze keten in Flevoland kan worden vormgeven. Aeres Dronten realiseert op dit moment een geitenboerderij bij de Hogeschool, als testlocatie en praktijkruimte. De tweede businesscase was 'Help vissers aan een nieuwe methode om de bijvangst van ondermaatse vis te verminderen' in opdracht van de OMFL, Flevo Campus en de Technische Universiteit Delft. Een aantal van de opgedane ideeën zal verder uitgewerkt worden in prototypen die in de praktijk getest zullen worden. Daarnaast is er een onderzoekaanvraag bij het Center of Expertise Food gedaan door lector Sigrid Wertheim en het bedrijf Waterman Ui. Voor de marktintroductie van bittergourd (soort komkommer) is een EFRO-aanvraag gehonoreerd. Er wordt onderzocht welke bittergourd rassen de beste verhouding van bioactieve inhoudsstoffen bevatten en hoe we die in Flevoland kunnen produceren. Tot slot is het Actieplan Lokaal Voedsel Flevoland van start gegaan: een netwerk van voedselproducenten uit Flevoland die hun producten lokaal willen verkopen om zo de voedselketen te verkorten. Inmiddels hebben zich al 150 ondernemers aangesloten bij dit groeiende netwerk.

Bijeenkomsten

Tenslotte zijn er een veelheid aan succesvolle bijeenkomsten geweest om de Flevo Campus meer bekendheid te geven en Almere en Flevoland op de kaart te zetten als dé plek voor kennis en innovatie op gebied van stedelijke voedselvoorziening. Er zijn Meet Ups met de projectpartijen gehouden, twee live radioshow's, waaronder een op de Grote Markt in Almere vanuit een kas gekoppeld aan een groot landelijk event van de NRC. Daarnaast heeft Aeres een internationale week met partnersinstellingen georganiseerd. Er is dit jaar één Dialogue gehouden op 12 oktober bij Yakult. In december is een zeer succesvolle Flevo Campus Live gehouden, waarin studenten zijn uitgedaagd mee te denken over het toekomstige voedselbeleid in de stad. De input van die dag wordt gebruikt in de Denktank van komend voorjaar, die moet leiden tot een advies aan het nieuwe college na de verkiezingen hoe het voedselbeleid in Almere in te richten.

Fysieke locatie

Naast deze inhoudelijke ontwikkelingen is er samen met de Aeres groep en de Floriade-organisatie gewerkt aan de realisatie van een fysieke locatie voor de campus. Er is inmiddels een plek gekozen op het Floriadeterrein, dichtbij de Innovatiewerkplaats van de provincie. De middelen die waren gereserveerd voor de fysieke ontwikkeling, worden nu door Aeres Groep zelf gefinancierd. Een kleine deel wordt nog ingezet voor de inhuur van een architect om schetsen te maken voor het gebouw.

Vooruitblik 2018

Voor 2018 ligt er een onderzoeksprogramma van AMS, met meer focus op het centrale thema 'stedelijke voedselvoorziening'. Daarnaast zal AMS een Summerschool organiseren.

De Master Urban Food systems

van de Aeres Hogeschool wordt verder ontwikkeld en de derde promovendus en een bijzonder hoogleraar worden aangesteld. In 2018 willen we aan de slag met minimaal vijftien nieuwe onderzoeksvragen vanuit het bedrijfsleven. Voor de internationale profilering zal in 2018 de eerste Floriade Dialogue worden gehouden. Daarnaast zetten we in op een spraakmakend project met een toonaangevend persoon op gebied van het voedsel en stedelijke voedselvoorziening. In het voorjaar van 2018 moet de grondtransactie van de verhuizing van Aeres naar het Floriadeterrein rond zijn, en zal de samenwerkingsovereenkomst, gericht op het intensiveren van de samenwerking tussen de vier leadpartners, ondertekend worden.

FOTOGRAAF: ELISABETH LANZ

3.2 Floriade Werkt!

Onder de titel Floriade werkt! stimuleert de provincie Flevoland kennisontwikkeling en innovaties op het gebied van 'Feeding the city'. Met dit programma wordt het lokale en regionale bedrijfsleven verbonden met de (inter)nationale agrofood- en tuinbouwsector om zo de economische ontwikkeling van de regio te bevorderen. Floriade Werkt! is het inhoudelijke programma van het Innovatiepaviljoen. Dit gebouw komt pal naast de hoofdingang van het Floriadeterrein te staan, aan de boulevard die rondom het terrein loopt. Bedrijfsleven, studenten en kennisinstellingen werken in het Innovatiepaviljoen samen aan innovaties op de thema's voeding en gezondheid en welbevinden. De bouw van het paviljoen start in 2018 en wordt betaald uit provinciale middelen.

Doelstellingen

In de aanloop naar de Floriade samen met bedrijven en instellingen een impuls geven aan kennisontwikkeling en economie, met een focus op 'Feeding the City'.

Stand van zaken 2017

Eind januari 2017 startte de eerste Floriade Werkt! Challenge. Een challenge is een innovatiewedstrijd waarbij een aansprekende maatschappelijke vraag centraal staat. Hiermee dagen we bedrijven, instellingen en studenten uit om grensverleggende innovaties in te dienen. Prijswinnaars krijgen een werkplek in het Innovatiepaviljoen om aan hun concept te werken en het te demonstreren.

Op 1 juni 2017 heeft de jury de drie winnaars bekendgemaakt van de eerste challenge ('Help mee aan de toekomst van onze voeding'): Instral BV in de categorie MKB Flevoland, Multi Tool Trac in de categorie Samenwerkingsverband en PeelPioneers in de categorie Student-ondernemer. Zij krijgen een financiële bijdrage en de kans om deze innovatie met een team van experts versneld te realiseren en mogen deze bovendien aan de wereld presenteren tijdens Floriade 2022 in Almere.

Vooruitblik 2018

In 2018 zullen de voorbereidingen voor de tweede challenge starten. Deze challenge krijgt een plek geven in een bredere aanpak op het gebied van stedelijke voedselvraagstukken, samen met partners als de Flevo Campus, Floriade BV, gemeenten en andere stakeholders. Naar verwachting zal deze tweede challenge daardoor een langere looptijd hebben.

Daarnaast wordt bekeken of de invulling van de subsidieregeling voor Flevolandse mkb-bedrijven en (inter-)nationale samenwerkingsverbanden 'Nadere Regel Floriade Werkt!' nog wel het juiste middel is voor het doel: het vullen van de werkplaats met economische activiteiten. Daar is ruimte voor omdat openstelling hiervan samenhangt met de realisatie van het Innovatiepaviljoen. Het is denkbaar dat deze analyse leidt tot wijziging van de Nadere regel. Dit voorstel wordt in de tweede helft van 2018 voorgelegd aan Provinciale Staten.

3.3 Internationale campus (vanaf 2018)

De Metropoolregio Amsterdam trekt meer dan ooit internationale bedrijven naar zich toe en gevestigde bedrijven breiden uit. De regio wil deze aantrekkingskracht behouden en uitbreiden. Concreet geven bedrijven aan dat ze moeite hebben buitenlands personeel te werven uit omdat de kinderen niet naar school kunnen in de Amsterdamse regio. Naast werk, huisvesting en kwaliteit van leven is de aanwezigheid van kwalitatief goed internationaal onderwijs een belangrijke randvoorwaarde voor internationale werknemers. In dit sleutelproject wordt ingezet op uitbreiding en verbetering van de internationale schoolvoorziening in Almere.

In Almere zijn op dit moment twee publieke internationale scholen gevestigd: de International School Almere (ISA) in Poort (voortgezet onderwijs, onderdeel van het Baken) en Letterland internationale school in Literatuurwijk (primair onderwijs, onderdeel van ASG). Beide scholen groeien, zijn per 1 september 2017 met tot het maximum uitgebreid en kunnen niet verder groeien op de huidige locaties. De scholen werken al samen en willen dit verstevigen door ook fysiek bij elkaar gevestigd te zijn en een internationale doorlopende leerlijn op te zetten van 2 tot 18 jaar. Doel is een school voor 700 leerlingen, met de mogelijkheid om op termijn uit te breiden naar 1.000 leerlingen.

Stand van zaken 2017

Het grootste deel van 2017 is besteedt aan voorbereidende werkzaamheden. Er is een coalitie van partijen gevormd en de businesscase voor de internationale campus is in 2017 jaar sluitend gemaakt. Over dit laatste heeft begin 2018 besluitvorming plaatsgevonden in de gemeenteraad. Er wordt naar gestreefd de campus in 2020 gereed op te leveren.

Voor de realisatie van de campus maakt Almere aanspraak op middelen die het Platform Regionaal Economische Structuur (PRES) binnen de MRA beschikbaar heeft gesteld voor het aanjagen van initiatieven uit het Deltaplan Internationaal onderwijs. In februari 2017 is besloten dat Almere kan rekenen op een bijdrage van de PRES van €600.000 voor de realisatie van de campus. Daarnaast is aangesloten bij het Deltaplan Internationaal Onderwijs van de MRA en het Rijk waarbij de Almeerse scholen een bijdrage van de MRA en het Rijk hebben ontvangen van totaal €341.000 voor de uitbreiding op korte termijn. Per 1 september 2017 zijn er 135 nieuwe plekken in Almere gerealiseerd.

Onlangs hebben medewerkers van het European Medicines Agency (EMA) een bezoek aan internationale scholen in Nederland gebracht, waaronder aan Almere. Daarbij maakte Almere een goede indruk omdat er direct plek is op de scholen, er plannen zijn voor een nieuwe internationale campus en Almere goed bereikbaar is.

4

ENERGY ON UPCYCLING

Ook in de groei van Almere staat de verbinding tussen stad en natuur centraal: we omarmen en versterken wat onze stad reeds is. Door stedelijke groei die – vanuit ecologisch, sociaal en economisch oogpunt – groen en duurzaam is, zetten we de stap van ‘tuinstad’ naar ‘groene en gezonde stad’. Daarbij durven we eigenwijs te zijn en grenzen te verleggen om onze stad haar bijzondere vorm te geven. Pionierszin, vrij denken, initiatief en experiment liggen besloten in het DNA van Almere.

In de groeiopgave voor de stad, ziet Almere kansen voor duurzame en innovatieve ontwikkelingen op het gebied van onder andere duurzame energie, afval en circulaire economie. Ontwikkelingen die betekenisvol zijn voor Almere én de regio en bijdragen aan oplossingen voor mondiale verstedelijkingsvraagstukken. Almere wil in 2022 zowel energieneutraal als afvalloos zijn. Daarbij wordt gekozen voor co-creatie met bewoners, ondernemers en instellingen, en voor samenwerking met provincie en regio. Het resultaat is nieuwe economische bedrijvigheid in de stad en de regio.

Energy on upcycling	Begroting	Realisatie	Saldo 2017	Valt vrij	Resultaat
Proceskosten programmalijn 3	260.000	248.610	11.390		11.390
1. Energiefonds	486.000	39.119	446.881		446.881
2. Transitie stedelijke grondstoffen	397.000	384.272	12.728		12.728
3. Upcycle perron	1.000.000	1.000.000	0		0
4. Stad zonder gas	550.000	67.760	482.240		482.240
5. Opwaarderen reststromen	1.820.000	116.518	1.703.482		1.703.482
	4.513.000	1.856.279	2.656.721	0	2.656.721

4.1 Opwaarderen reststromen

Om de circulaire economie aan te jagen zet Almere in op het ontwikkelen van de afzetmarkt. Onder meer door te starten met productgroepen waar zij zelf de regie over voert. Denk aan de aanleg, onderhoud en vernieuwing van elementen in de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed. Dit komt onder andere tot uiting in de innovatieve aanbestedingen van separate reststromen, zoals het groenonderhoud, textiel en mixed plastics, waarbij de stad binnen haar reguliere investeringsprogramma's aanstuurt op afname van lokaal opgewerkte circulaire grondstoffen en producten.

Daarnaast wordt beter inzichtelijk gemaakt welke reststromen beschikbaar zijn in de stad en wordt dit gekoppeld aan de economische ontwikkeling. Er wordt een grondstoffen-verwaarder aangesteld die als 'matchmaker' optreedt, vraag en aanbod bij elkaar brengt en de verbindende schakel is tussen de verschillende actoren (ondernemers, overheid, kennisinstellingen). Dit wordt onder meer mogelijk gemaakt in de volgende deelprojecten.

4.1.1 Upcyclecentrum

Het optimaal scheiden van afval, zodat het als grondstof opnieuw gebruikt kan worden, staat in de circulaire economie centraal. In het centrum bevinden zich bedrijfsruimten waar de reststromen van de stad ter plaatse worden opgewerkt tot nieuwe producten. Het centrum zal mede functioneren als educatie- en kenniscentrum en als meeting point voor circulair ondernemerschap in Almere.

FOTOGRAFIE: ????

Doelstellingen

- Stimuleren van circulaire bedrijvigheid en een opstap bieden voor startende circulaire ondernemers.
- Almeerders bewust maken van het belang en de mogelijkheden van hergebruik
- Efficiënter scheiden van afval, zodat een groter deel benut kan worden als nieuwe grondstof.
- Bijdragen aan de ambities 'energieneutraal in 2022' en 'stad zonder afval'.

Stand van zaken 2017

In 2017 is de milieustraat in het Upcyclecentrum gebouwd en in gebruik genomen. De markttuitvraag voor het gebruik van de ondernemersruimtes, heeft twee ondernemers opgeleverd. Zij zijn in januari 2018 van start gegaan en gebruiken de ruimtes in het Upcyclecentrum om producten te maken van materiaal dat binnenkomt op de milieustraat, en om te experimenteren, innoveren en testen.

Vooruitblik 2018

In 2018 wordt invulling gegeven aan de kennis- en educatieruimte. Door rondleidingen voor scholen, en een pilotproject 'dromen over reststromen' waarin kinderen van de middelbare school visueel maken hoe zij de toekomst van de aarde zien en welke plek reststromen hierin hebben. Ook worden lezingen en bijeenkomsten georganiseerd voor ondernemers. Het Upcyclecentrum is tevens het begin van het Citylab Stedelijke Grondstoffen, zie verder in deze rapportage.

4.1.2 Citylab Stedelijke Grondstoffen

In de directe omgeving van het Upcycle Centrum, het bedrijventerrein de Steiger, wordt het Citylab stedelijke grondstoffen gerealiseerd. Een gecontroleerde testomgeving en gunstig ondernemersklimaat voor nieuwe economische activiteiten waar overheid en bedrijfsleven experimenteren met de interpretatie van beleid en regelgeving ten gunste van circulair ondernemerschap.

Doelstellingen

- Aantrekken nieuwe circulaire bedrijven door verbeteren van het circulaire vestigingsklimaat.
- Creëren van arbeidsplaatsen.

Stand van zaken 2017

In 2017 zijn twee grondstoffentafels georganiseerd, waar we met andere overheden en ondernemers is gesproken over de focus van het Citylab. Daarnaast is onderzoek gedaan naar de meest interessante (leegstaande) en strategisch gelegen panden op De Steiger. Samen met de Vereniging Bedrijfskring Almere (VBA) is verkend op welke wijze een herstart van de bedrijfskring De Steiger gerealiseerd kan worden. Tot slot zijn de eerste casussen van belemmerende wet- en regelgeving ingebracht bij het landelijke loket Ruimte in Regels.

Vooruitblik 2018

In 2018 maken wordt nader invulling gegeven aan de gebiedsgerichte aanpak op bedrijven-terrein De Steiger, wordt gewerkt aan de regelvrije zone en nadere afspraken gemaakt met de Floriade en de mogelijke invulling van de zone tussen A6 en De Steiger.

4.1.3 Transitieprogramma Stedelijke Grondstoffen

Het verwaarden van stedelijke grondstoffen en de koppeling aan het bedrijfsleven staat hierin centraal. In de afgelopen jaren is dit voornamelijk gericht op biomassa waarbij de eerste producten en zijn onderliggende verdienmodellen ontwikkeld (papier, verpakkingsmateriaal, biocomposiet materialen). De opgave is dit de komende jaren te verbreden naar andere reststromen. Daarnaast wordt het Grondstoffen Collectief Almere opgericht en krijgt het gestalte als eigen juridische entiteit.

Doelstellingen

- Ontwikkelen van verdienmodellen en startups om een aantrekkelijk circulair vestigingsklimaat te creëren.
- Verminderen restafval, stimuleren van bedrijvigheid en werkgelegenheid door het opzetten van een circulair collectief voor de ontwikkeling en realisatie van circulaire projecten in de stad, onder andere het opwaarderen van biomassa naar grondstoffen en producten.

Stand van zaken 2017

In juni 2017 is het Grondstoffen Collectief Almere (GCA) opgericht. Het GCA is een samenwerkingsverband tussen ruim 40 overheden, kennisinstellingen en marktpartijen en richt zich op een meer circulaire en regionaal georiënteerde economie. De fysieke locatie, die werkruimte biedt aan de projecten van het GCA, is op 7 september 2017 geopend op bedrijventerrein De Vaart. Ook staan in Almere inmiddels elf bankjes van biocomposiet en ruim honderd meter biobased walbeschoeiing, beide producten uit Almeerse biomassa. Onder de naam InnovChefs wil een aantal koks uit Flevoland, samen met het GCA, hoogwaardig eco-servies op de markt gaan brengen gebaseerd op Almeers waterplantenpapier. De productie van waterplantenpapier wordt door de markt zelfstandig voortgezet.

Vooruitblik 2018

Het Transitieprogramma Stedelijke Grondstoffen loopt eind 2017 af. Begin 2018 vindt nog een aantal afrondende projecten plaats, waaronder de oprichting van de Stichting Grondstoffen Collectief Almere en de ingebruikname van de grondstoffenstraat. Daarnaast wordt met Marfo en een ziekenhuis in Delft onderzocht of het waterplantenpapier grootschalig ingezet kan worden om borden van te maken.

4.1.4 Competitie Upcycle City

Het onderhoud en beheer van de stad levert reststromen op, zoals biomassa, asfalt, beton en straatmeubilair. Almere wil samenwerken met bedrijven die slimme ideeën hebben om uit deze reststromen waarde te creëren en nieuwe producten te maken.

Doelstellingen

- Creëren van nieuwe arbeidsplaatsen circulaire bedrijvigheid.
- Verminderen van de CO2-uitstoot.

Stand van zaken 2017

In januari 2017 is de Competitie Upcycle City van start gegaan: een aanbesteding in de vorm van een prijsvraag. Recyclebedrijf De Vijfhoek heeft (als penvoerder mede namens Theo Pouw BV, Millvision, Groen Gas Almere), het recht gewonnen als eerste met de gemeente te onderhandelen om te komen tot een overeenkomst. Enerzijds over cofinanciering van maximaal € 3 miljoen verspreid over drie jaar (bij een totale investering van € 12 miljoen), anderzijds over de manier waarop de gemeente kan faciliteren om het plan te realiseren. Het plan van De Vijfhoek richt zich op het produceren van recyclebeton en groen beton. Dit door de toevoeging van organische vezels afkomstig uit het digestaat (restproduct) van Groen Gas en het beheer van de openbare ruimte.

FOTOGRAAF: ????

Vooruitblik 2018

In 2018 ronden we de onderhandelingen met de winnaar af en gaan de samenwerkende partners van start met de uitvoering. Ook zal worden nagedacht over een eventuele tweede competitie.

4.1.5 Terugdringen voedselverspilling

Dit is een bottom-up-project om met lokale producenten en distributeurs voedselverspilling terug te dringen en omzetten van reststromen uit voedsel tot nieuwe grondstoffen en producten te stimuleren.

Doelstellingen

- Minder verspild voedsel door gebruik te maken van een ketensamenwerking (coalitie Buitengewoon) en op de lange termijn van een communitysuper.
- Werkgelegenheid of werkervaringsplekken creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (ofwel activering).
- Terugdringen van voedselverspilling, waarmee restafval wordt verminderd en de zelfredzaamheid van minimumhuishoudens wordt vergroot.
- Omzetten reststromen uit voedsel tot nieuwe grondstoffen en producten waar minimumhuishoudens van kunnen profiteren.

Stand van zaken 2017

Voor het deelproject Terugdringen voedselverspilling is met de coalitie 'Buitengewoon Almere' een structurele samenwerking tot stand gekomen tussen lokale partijen van supermarkten en maatschappelijke organisaties die zich richten op voedselnoodhulp voor minimumhuishoudens. Het betreft bestaande zorglocaties, hulporganisaties en/of buurtcentra die als bereidingspunt of distributiepunt van gezonde maaltijden dienen en die de mensen voorzien van gezond voedsel. De verse voedseloverschotten komen

FOTOGRAAF: ????

bijvoorbeeld van de aangesloten lokale supermarkten. Per oktober 2017 is rond de 5.700 kilo aan voedseloverschotten teruggebracht in de keten. Het transporteren, verwerken en distribueren van de overschotten vindt plaats met gesloten beurs vanuit maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Vooruitblik 2018

Dit project is in 2017 opgestart en wordt in 2018 ondergebracht in een stichting die mede vanuit de markt gefinancierd wordt.

4.2 De energieneutrale stad

4.2.1 Energiefonds

Het Energiefonds betreft een financiële voorziening waarmee hernieuwbare energieprojecten eenvoudig (aanvullende) financiering kunnen krijgen in de vorm van leningen aan bewoners en bedrijven. Het gaat daarbij om een portfolio aan projecten van klein tot het realiseren van een grootschalige opwek van hernieuwbare energie.

Doelstellingen

- Stimuleren van energiebesparende oplossingen voor woningen en bedrijven
- Verduurzaming van woningen en bedrijven.
- Bijdragen aan doelstelling 'energie neutraal in 2022'.

Stand van zaken 2017

In januari 2017 is het Energiefonds opengesteld. De stimuleringsregeling voor instellingen en bedrijven loopt nog niet zo hard, maar het succes van de duurzaamheidslening voor bewoners is onverwacht groot. Begin augustus 2017 waren er al meer dan 500 aanvragen gedaan, ter waarde van € 2,6 miljoen. Daarom hebben we besloten om de volle € 3 miljoen – oorspronkelijk bedoeld voor drie jaar – in 2017 beschikbaar te stellen. Met deze leningen wordt zo'n 400 ton CO₂ per jaar bespaard, met een publieke investering van ongeveer 35 euro/ton CO₂. De eerste aanvragers zijn inmiddels begonnen met aflossing en renteterugbetaling; dit loopt conform begroting. Het derde onderdeel van het Energiefonds, een leaseconstructie voor zonnepanelen, is niet haalbaar gebleken. Deze mogelijkheid wordt al aangeboden door de markt en door woningbouwcorporaties. Voor de hiervoor gereserveerde middelen (€0,4 miljoen) zal binnen de ambities van het programma aanwending plaatsvinden.

Vooruitblik 2018

Dit sleutelproject wordt eind 2018 afgerond wat betreft de uitgifte van de leningen. Dit betekent dat er dan een evaluatie van de leningsfaciliteit zal komen. Tevens wordt er een opzet voor een project-BV gemaakt die een marktconforme constructie via de energierekening mogelijk maakt.

4.2.2 Stad zonder gas

Het sleutelproject Stad zonder gas richt zich op de verduurzaming van het warmtenet. Dit programma bouwt voort op lopende studies voor o.a. het aanboren van ultradiepe aardwarmte in Almere. Met dit project levert Almere een belangrijke bijdrage aan het aanboren van hernieuwbare en alternatieve energiebronnen. In 2050 is aardgas niet meer beschikbaar en daarnaast is een transitie nodig met oog op de CO2 doelstellingen die in Europa, het rijk en lokaal gemaakt zijn (40% minder uitstoot in 2030). Omdat 70% van Almere reeds over stadsverwarming beschikt, heeft 'verduurzaming aan de bron' een grote impact op de energieneutraliteit van de stad.

Doelstellingen

- Verduurzaming van het warmtenet door mogelijke realisatie van een Ultra Diepe Geothermiebron.
- Een bijdrage leveren aan de ambitie 'energie neutraal in 2022'.

Stand van zaken 2017

Het project Stad zonder Gas richt zich op de verduurzaming van het warmtenet. In 2017 is aansluiting heeft gezocht bij landelijke en regionale ontwikkelingen in de ultradiepe geothermie (UDG). Bij deze verkenningen zijn ook de MRA, Provincie Flevoland, Provincie Noord-Holland en Nuon - als de eigenaar van het bestaande warmtenet - betrokken. Duidelijk is dat het een langjarig traject is en dat de planning van feitelijke warmtelevering uit een UDG-bron voor Almere moet worden bijgesteld (richting 2025). Het project wordt nu verder gebracht langs twee sporen, die direct aansluiten bij de aanpak die namens het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat in de Green Deals wordt voorgesteld. Ten eerste een uitgebreid vervolgonderzoek waarin gekeken wordt naar de technische, economische en organisatorische haalbaarheid van het UDG-project. In 2018 zullen daarbij ook gedetailleerde verkenningen plaatsvinden naar de rol van de gemeente en andere partijen hierin, leidend tot consortiumvorming in de loop van 2019. Ten tweede wordt momenteel samen met de MRA een onderzoeksprogramma opgezet voor het verkrijgen van meer inzicht in de bodem. Inmiddels is duidelijk geworden dat hiervoor in Almere, en de rest van MRA, aanvullend seismisch onderzoek nodig is. Op dit moment wordt bekeken of een deel van dit onderzoek gefinancierd kan worden door de provincies Noord-Holland en Flevoland met cofinanciering door het Rijk.

Vooruitblik 2018

In 2018 wordt seismologisch vervolgonderzoek gedaan. Daarbij is de verwachting dat het project op zijn vroegst medio 2019 in een volgende fase terecht komt. Dan kan, op basis van het uitgevoerde bodemonderzoek, een keuze voor een locatie worden gemaakt. Op dat moment zal, gebruik makend van het voorwerk in spoor 1, een consortium worden opgericht voor de verdere ontwikkeling van het project.

5

CULTUUR, RECREATIE EN TOERISME

Eén van de grote kwaliteiten van de Noordvleugel ten opzichte van andere stedelijke regio's in Europa is de toegang tot grote groen- en recreatiegebieden. Over tien jaar kent Almere een aantal plekken in en om de stad die de stad zelf én de Noordvleugel van de Randstad naar een hoger plan trekken. Plekken die de stad en de regio aantrekkelijker maken als verblijfsgebied, als recreatiegebied en die het toerisme bevorderen.

Cultuur, recreatie en toerisme	Begroting	Realisatie	Saldo 2017	Valt vrij	Resultaat
Proceskosten programmalijn 4	250.000	86.150	163.850		163.850
1. Pampushout Zuid	1.151.000	852.512	298.488		298.488
2. Kustzone Poort/Duin	710.000	355.387	354.613		354.613
3. Nationaal Park Oostvaardersplassen	1.000.000	633.865	366.135		366.135
	3.111.000	1.927.914	1.183.086	0	1.183.086

5.1 Nationaal Park Nieuw Land, Almeerse Poort Oostvaardersplassen

De Oostvaardersplassen kan nu al rekenen op belangstelling van zowel binnenlandse als buitenlandse bezoekers. Maar dit gebied biedt nog veel meer mogelijkheden voor het verder ontwikkelen van recreatieve mogelijkheden. Binnen dit sleutelproject wordt specifiek ingezet op een Almeerse Poort naar de Oostvaardersplassen. Deze Almeerse Poort wordt een ontvangstgebied met faciliteiten en activiteiten afgewisseld met karakteristieke Oostvaardersplassen natuur.

Doelstellingen

- De stad en de daarbinnen en omliggende landschappen van wereldklasse, in dit geval de Oostvaarderplassen, aan elkaar verbinden.
- Verhogen gebruiks- en belevingswaarde van de Oostvaarderplassen voor recreatie en toerisme.

Stand van zaken 2017

2017 stond in het teken van voorbereiding van het te maken uitvoeringsprogramma. Afstemming en samenwerking met partners, zoals Staatsbosbeheer, Stichting Stad en Natuur en Flevolandschap heeft continue plaatsgevonden en heeft geleid tot een uitgebreid programma. Ook is door Staatsbosbeheer € 4,1 miljoen aan cofinanciering toegezegd en zijn afspraken gemaakt waar deze middelen op ingezet worden. Afstemming met de parallelle trajecten zoals het Nationaal Park Nieuwland, de ontwikkelingen in Buitenvaart, de Oostvaardersplassen en De Vaart 4 heeft plaatsgevonden. Omdat is gebleken dat er meer tijd nodig te is om tot een gedegen uitvoeringsprogramma te komen hebben er nog geen investeringen in het gebied plaatsgevonden. Bestuurlijke besluitvorming staat gepland begin 2018. Na de besluitvorming is er een ongeveer een half jaar nodig om tot daadwerkelijke investeringen te komen. Deze zijn dan ook voorzien in de tweede helft 2018.

Vooruitblik 2018

Bestuurlijke besluitvorming staat gepland begin 2018. Geraamde kosten voor 2017 en 2018 zijn naar beneden bijgesteld, omdat is gebleken dat er meer tijd nodig te is om tot een gedegen uitvoeringsprogramma te komen. Na de besluitvorming is er een ongeveer een half jaar nodig om tot daadwerkelijke investeringen te komen. Deze zijn dan ook voorzien in de tweede helft 2018.

Naar verwachting kan dit bestek begin 2018 op de markt worden gebracht en kunnen de werkzaamheden in het tweede kwartaal 2018 in uitvoering komen. In het najaar 2018 kan dan de verdere inrichting worden opgepakt. Dit betreft onder andere de aanleg van ontsluitingswegen en oeververdediging, verdere profilering van het strand zodat het aansluit op het omliggende duinlandschap en het aanbrengen van beplanting. Het doel is dat uiterlijk april 2019 het terrein opgeleverd wordt en beschikbaar komt voor de eerste Libelle Zomerweek op de nieuwe locatie.

5.2 Kustzone Poort

De kustzone Almere Poort/DUIN is een unieke plek in de regio waar ruimte is en strand, watersport en cultuur hand in hand gaan. Het is bij uitstek een plek die mogelijkheden biedt voor het versterken van de toeristisch recreatieve mogelijkheden, zodat er binnen de Noordvleugel een nieuw en attractief ontstaat. De Kustzone Poort/DUIN vanaf de Hollandse Brug de entree van Almere. Het gebied is volop in ontwikkeling en biedt kansen voor groei. Nu al trekt de Libelle Zomerweek op het evenementenstrand jaarlijks vele bezoekers uit het hele land. De locatie theatergroep Vis à Vis geeft zomervoorstellingen en bouwt een energieneutraal pand met podium en restaurant, zodat ook in de winter voorstellingen gegeven kunnen worden. De Marina breidt uit en het strandbad DUIN en het catamaranstrand worden volop benut. Tevens wonen er steeds meer mensen in het gebied. Eind 2017 zijn er circa 400 nieuwe woningen in het woongebied DUIN opgeleverd.

PLEKKEN WAAR IN 2018 EEN BEGIN WORDT GEMAAKT MET HET GEVEN VAN EEN KWALITEITSIMPULS

FOTOGRAF: JELMER JEURING

Aantrekkingskracht van dit gebied op regionale schaal creëert kansen voor werkgelegenheid. Dat vraagt om investeringen in deze locatie en het versterken van de programmering. De kustzone Poort/DUIN kan voor bezoekers en bewoners aantrekkelijker worden als het gebied waar cultuur, 'leisure en pleasure' en bijzondere vormen van wonen en werken samengaan. Zichtbaarheid, profilering, schaalgrootte en verbindingen vormen belangrijke parameters voor de verdere ontwikkeling tot een hoogwaardige Verblijfsplek. Kustzone Poort wordt op de kaart gezet als culturele broedplaats waar beleving en relatie met het water centraal staan.

Doelstellingen

- Realiseren van een evenementlocatie die ruimte biedt aan grootschalige evenementen.
- Opstellen van een gezamenlijke evenementenkalender/culturele programmering.
- Versterken van de toeristisch recreatieve mogelijkheden, waarmee binnen de Noordvleugel (internationaal) een attractief gebied en verblijfsplek wordt gecreëerd.
- Aantrekkingskracht van Kustzone Poort/DUIN op regionale schaal creëert kansen voor werkgelegenheid.

Stand van zaken 2017

De voortgang om het Evenementenstrand in de Kustzone Poort op de nieuwe locatie in 2019 in gebruik te kunnen nemen ligt op schema. Dit voorjaar heeft morfologisch onderzoek plaats gevonden op basis waarvan geconcludeerd kan worden dat de aanleg van een nieuw strand technisch uitvoerbaar is en ook hierna te beheren valt. Het onderzoek heeft meer tijd gekost vanwege het feit dat het nieuw aan te leggen evenementenstrand ligt in de directe invloedssfeer van zowel een spoorlijn als een hoogspanningszone. Het schetsontwerp is op basis van extra eisen aangepast en is uitgewerkt naar een globaal inrichtingsplan dat gebruikt wordt voor de aan te vragen vergunningen en uitwerking naar een zandsuppletiebestek.

Culturele broedplaats is tot nu toe de werknaam geweest van het culturele programma en -culturele strategie. Inmiddels is er een pakkende naam bedacht: StrandLAB Almere. Met deze naam zal de komende tijd bekendheid worden gegeven aan het programma rondom cultuur, sport en recreatie. Met de culturele strategie wordt getracht een vliegwielfunctie op gang te brengen om initiatiefnemers te verleiden met activiteiten, evenementen, arrangementen en initiatieven naar de Kustzone te komen en hiermee de Kustzone als culturele broedplaats, cultuur- en recreatiegebied op de kaart te zetten. De afgelopen maanden is er door deskresearch, presentaties en gesprekken met bestuurders, ambtenaren, ondernemers en omwonenden in het gebied een helder beeld ontstaan van wat er speelt en welke ideeën er zijn. In september heeft Linkeroever het plan van aanpak opgeleverd met daarin een top 10 van projecten waarmee in 2017 en 2018 de culturele profilering van het gebied wordt opgestart.

Vooruitblik 2018

Naar verwachting kan het bestek voor het verbreden van het strand begin 2018 op de markt worden gebracht en kunnen de werkzaamheden in het tweede kwartaal 2018 in uitvoering komen. In het najaar 2018 kan dan de verdere inrichting worden opgepakt. Dit betreft onder andere de aanleg van ontsluitingswegen en oeververdediging, verdere profilering van het strand zodat het aansluit op het omliggende duinlandschap en het aanbrengen van beplanting. Het doel is dat uiterlijk april 2019 het terrein opgeleverd wordt en beschikbaar komt voor de eerste Libelle Zomerweek op de nieuwe locatie.

Na de uitwerking van een aantal concrete activiteiten uit de top 10 van het StrandLAB kunnen deze in 2018 daadwerkelijk worden uitgevoerd / gerealiseerd zoals een huiskamerfestival, Artists in Residence en een programma over kunst en natuurbeleving om zo de elementen van de natuur te laten beleven in en rond de Kustzone Poort. Ook wordt gewerkt aan een jaarlijks terugkerend locatietheaterfestival op het Almeerderstrand dat in de nazomer nog een keer de beste locatieproducties van het afgelopen festivalseizoen laat zien. 2018 wordt het jaar van testen en experimenteren.

5.3 Pampushout-Zuid

Het bos ten noorden van Almere Poort wordt in de periode 2017-2018 getransformeerd van polderbos naar aantrekkelijk, toegankelijk en herkenbaar stadsbos. Er worden paden en parkeerplaatsen aangelegd, een plukbos en gevarieerde bosranden geplant en er wordt een kiem gelegd voor de vestiging van een cluster met horeca en voorzieningen. Op basis van een bijdrage uit het FVA wordt gewerkt aan de transformatie van de Pampushout-zuid bij Almere Poort. De uitvoering is in handen van Stichting Flevo-landschap. Zie voor een nadere toelichting het project Pampushout-Zuid onder de Programmalijn Versterken Cultuur Recreatie en Toerisme.

Doelstellingen

- Natuur de stad in halen, dicht bij de mensen.
- Verbeteren toegankelijkheid en bereikbaarheid van dit stadsbos.
- Verhogen gebruiks- en belevingswaarde.

Stand van zaken 2017

Het project Pampushout-Zuid verloopt conform planning. In 2016 is het benodigde zware boswerk uitgevoerd op kosten van Flevo-landschap. Voorjaar en zomer 2017 is het civiele werk (paden) uitgevoerd. De gunstige weersomstandigheden zijn benut en de inrichting is vlot gegaan. Afgelopen winter zijn de nieuwe bomen en struiken langs de paden en in het plukbos geplant. Ter promotie van Pampushout zijn dit jaar verschillende activiteiten georganiseerd of is er aangehaakt bij lokale activiteiten, zoals in april de excursie 'rondje Blubber' en het evenement 'Rolling nature'.

Vooruitblik 2018

Het project wordt naar verwachting zomer 2018 opgeleverd. In 2018 verwachten we dat Flevolandschap verschillende activiteiten zal ondernemen om het publiek te interesseren in het bosgebied. Een daarvan is natuurlijk de officiële opening.

5.4 Cultuur (vanaf 2018)

Cultuur is in toenemende mate onlosmakelijk verbonden aan de economische ontwikkeling van de stad en regio. Investeren in cultuur zorgt voor economische dynamiek. Een bruisend cultureel klimaat draagt bij aan een slimme en innovatieve stad. Binnen deze programmalijn wordt op het vlak van cultuur de komende jaren daarom aan het volgende gewerkt.

Doelstellingen

- Met behulp van een culturele strategie sturen op kwaliteit en optimale functiemix.
- Verkennen van de mogelijkheden voor een culturele topattractie.

Stand van zaken 2017

- In Kustzone Poort wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een culturele broedplaats (onderdeel van het sleutelproject Kustzone Poort).
- Samen met de programmalijn Versterken Hart van de Stad, wordt een onderscheidend cultureel profiel voor het Stadscentrum uitgewerkt. Dit sluit naadloos aan op het Sleutelproject Rondje Weerwater.

Vooruitblik 2018

In 2018 wordt gestart met Cultuur stevig op de agenda van Almere 2.0 te zetten. Q1 2018 wordt gebruikt om een plan van aanpak hiervoor op te stellen. In Q3 zal er een culturele strategie gereed zijn als basis voor een sleutelproject cultuur in 2019.

Onderzoek naar realisatie publiekstrekker in periode tot aan 2021. Te dekken valt aan initiatieven op het snijvlak van musea en beleving, landart en festivals. Hiervoor hebben zich verscheidene initiatiefnemers bij de gemeente Almere gemeld.

Onderzoek naar de ontwikkeling van de plannen voor een museum van nationale c.q. internationale betekenis komen in 2018 in het stadium van een keuze welk concept en met welke inhoud en uitstraling het best past bij de ambities van Almere 2.0.

6

VERNIEUWEND WONEN

In de Noordvleugel is een forse vraag naar woningen. Met de bouw van 60.000 woningen levert Almere de komende decennia een belangrijke bijdrage aan het opvangen van deze regionale woningbehoefte. Kwantiteit en kwaliteit gaan hand in hand binnen deze opgave. De woningbouwopgave van Almere wordt opgepakt door onderscheidende woonmilieus van hoge kwaliteit aan de stad en de regio toe te voegen. Almere draagt hiermee bij aan de landelijke opgave gericht op het ontwikkelen van vernieuwende woonconcepten voor een beter functionerende woningmarkt. Almere versterkt hiermee de positie van de stad als koploper op het vlak van duurzame vernieuwende stedenbouw waarbij de eindgebruiker centraal staat. De woonmilieus en woonconcepten die worden ontwikkeld dragen ook elders in de regio - en in Nederland - bij aan het formuleren van antwoorden op woningmarktvraagstukken.

Doelstellingen

Het Woningbouwatelier geeft via het uitvoeren van concrete experimenten een impuls aan ontwikkelingen die de diversiteit, keuzevrijheid, toegang en kwaliteit van de woningmarkt vergroten en/of verbeteren. Het atelier brengt ideeën en partijen in positie en werkt gericht aan:

- Enkele toepasbare experimenten, die nieuwe kennis opleveren over innovaties die het functioneren van de (landelijke) woningmarkt verbeteren.
- Landelijke verspreiding van breed gedeelde inzichten, kennis en voorbeeldprojecten via een eigen (digitaal) platform en andere landelijke platforms.
- Een positieve bijdrage aan het imago van de stad Almere als de plek waar in beginsel elke woning en woonwens gerealiseerd kan worden en de Noordvleugel als stedelijke regio met complementaire woonmilieus en een aantrekkelijk (inter)nationaal vestigingsklimaat.

Vernieuwend wonen	Begroting	Realisatie	Saldo 2017	Valt vrij	Resultaat
Proceskosten programmalijn 5	800.000	541.314	258.686		258.686
	800.000	541.314	258.686	0	258.686

6.1 Prijsvraag Who Cares?

In Almere lanceerde Rijksbouwmeester Floris Alkemade op 18 januari 2017 de prijsvraag Who Cares: Nederland komt met multi-disciplinaire aanpakken voor de na-oorlogse wijken waarin het woningbestand vraagt om een aanpak en wel eentje die past en betaalbaar is voor een verder vergrijzende bevolking die veelal thuis blijft wonen met een zorgbehoefte. Tijdens de lancering hield Floris Alkemade een inspirerend betoog waarin hij ontwerpers, zorginnovatoren, financials en anderen uitdaagt om nu eindelijk eens nieuwe ideeën te ontwikkelen die hoogwaardige oplossingen bieden voor de mensen in oude wijken.

Almere heeft middelen om het niet te laten bij alleen een idee. Woningbouwatelier participeert in de prijsvraag met als case Almere Haven. Het motief om met deze prijsvraag landelijk ideeën op te halen voor Almere Haven is dat Almere pioniersgrond is voor woningbouw, al 40 jaar. Ook nu de eerste wijken langzaam vragen om een nieuwe toekomst, zoekt Almere naar de beste en de meest innovatieve ideeën. In Haven geen simpele traplift in iedere ouderenwoning, maar een visie voor nog eens 40 jaar Almere Haven! De gemeente

heeft het Woningbouwatelier ingeschakeld om de kwaliteit en de innovatiewaarde van de ideeën aan te jagen en het proces te regisseren om van ideeën te komen naar goede, eerste prototypes. Almere heeft dus middelen beschikbaar om het niet alleen bij een idee te laten; Woningbouwatelier bereidt de weg naar realisatie in 2018. En hoe beter het idee past en de stakeholders en bewoners zich mee kunnen verenigen, hoe meer een eerste prototype de opmaat is naar een grotere uitrol in Almere Haven.

Doelstellingen

- Een nieuw toekomstbeeld voor de eerste wijken van Almere opstellen.
- Bewoners en stakeholders nauw betrekken in Almere Haven.
- Ideeën concreet maken zodat deze uitgevoerd kunnen worden door middel van pilots.
- Multi-disciplinaire samenwerking stimuleren (mensen uit de zorg- en uit de bouwsector werkten hier samen).

Stand van Zaken 2017

Prijsvraag Who Cares is op 18 januari '17 in het KAF gelanceerd. De 5 winnende ontwerpteam hebben hun idee voor de hernieuwing van Almere Haven verder uitgewerkt in nadrukkelijk overleg met de bewoners/ondernemers en overige belanghebbenden in Almere Haven. Daarvoor is enkele maanden een 'pop-up atelier' opengesteld aan de Markt in Almere Haven, De Roef. Op 26 oktober is tijdens de Dutch Design Week het winnende team bekendgemaakt. De gemeente stelt momenteel met partners in de stad een gebiedsvisie op. Parallel werken de 2 winnaars aan verdere uitwerking van de prijswinnende voorstellen. Via de websites www.prijsvraagwhocares.nl en www.woningbouwatelier.nl zijn alle prijsvraag-inzendingen openbaar gedeeld. De inzichten zijn tevens middels presentatie van een tentoonstelling op de Dutch Design Week en op locatie in Almere gepresenteerd met de partijen, stakeholders uit Almere Haven en andere geïnteresseerden.

Prijsvraag Who Cares heeft opgeleverd:

- Op het moment van schrijven 5 inspirerende inzendingen opgeleverd betreffende toekomstbestendige woon- en zorgaanpakken van de jaren '70 wijken in Almere Haven.
- Nationale media, vakbladen en regionale en lokale media hebben veelvuldig positief over de prijsvraag Who Cares bericht: positieve bijdrage aan het imago van Almere als 'Living Lab' van NL.

Vooruitblik 2018

In 2018 ligt de focus op het begeleiden van tweede prijsvraagronde ideeën naar concrete te realiseren plannen. Doel is één of meer pilots voorbereiden op realisatie die een zinvolle bijdrage leveren aan de vernieuwing van Almere Haven en die specifiek op innovatieve wijze invulling geven aan de combinatie wonen, zorg en duurzaamheid (aardgasvrij-ready). 2018 start met concrete startopdrachten voor de prijswinnende teams die in mei moeten resulteren in haalbaarheidsplannen met stakeholders en financiering. Rond mei worden een of meer pilots geselecteerd die met ondersteuning worden voorbereid op realisatie. De tweede helft van het jaar wordt benut om de geselecteerde pilot(s) te begeleiden naar een zichtbaar (tussen)resultaat.

6.2 Digitale zelfbouw Wikihouse

WikiHouse is een duurzaam en digitaal geproduceerd houtskelet bouw pakket waarmee je zelf je huis (of werkruimte) kunt ontwerpen en bouwen. Het geldt als een ware revolutie in de zelfbouw.

Doelstellingen

- Iedereen in staat stellen zelf een huis of een ruimte te ontwerpen.
- Eerste bewoonbare WikiHouse realiseren als opmaat voor opschaling.
- Betaalbare en duurzame woningen realiseren.
- Stimuleren van de markt om op zoek te gaan naar andere bouwvormen.

Stand van Zaken 2017

Het eerste digitaal geproduceerde WikiHouse van Nederland (wereldprimeur!) is opgeleverd op het terrein van de Bouw EXPO Tiny Housing. De officiële opening van het WikiHouse vond plaats op 23 februari 2018. De bouw van het digitaal geproduceerd houtskelet vond plaats door zelfbouwers uit Almere, studenten van Windesheim en andere geïnteresseerden in het WikiHouse concept vanuit binnen- en buitenland. Woningbouwcorporatie Goede Stede neemt de woning af en biedt deze aan in de sociale huur.

Vooruitblik 2018

In 2018 ligt de focus op opschaling en breed delen van inzichten. In Almere betreft dit het aanjagen van particuliere zelfbouw van 6-24 Wikihouses. In de regio en breder in Nederland betreft dit het breed delen van inzichten in de vakmedia (gemeenten bereiken), koppeling aan City Deal overeenkomsten en het landelijk Expertteam Eigenbouw, algemene media (zelfbouwers interesse). Ten behoeve hiervan wordt ondermeer een handleiding Wikihouse opgesteld voor andere gemeenten en zelfbouwers.

FOTOGRAAF: MATILDE LAAN

6.3 BouwEXPO Tiny Houses

Doelstellingen

- Nagaan of er belangstelling is voor een dergelijke woonvorm.
- Start om deze woonvorm op grotere schaal uit te rollen in de stad.
- Tegemoet komen aan de demografische ontwikkeling van de stad met meer één en tweepersoonshuishoudens, die een unieke woonwens hebben.

Stand van zaken 2017

Van 30 september t/m 7 oktober 2017 vond de Grote Tiny Housing Manifestatie plaats, waarop de prijswinnende Tiny Houses werden getoond of ontwikkeld van de in 2016 gehouden ideeënprijsvraag 'Bevrijd Wonen, Jouw Ideale Tiny House in Almere!' voor innovatieve Tiny Houses. De manifestatieweek trok meer dan 5.000 bezoekers. Via de website van de Bouw EXPO hebben zich ruim 400 geïnteresseerden in het realiseren van een Tiny House in Almere gemeld. De Manifestatie heeft de kansen voor opschaling van de bouwstroom Klein Wonen onderzocht, ruimte in het Bouwbesluit aangetoond in het kader van vergunningverlening voor kleine (grondgebonden en geschakeld) woonvormen en deze en andere lessen gedeeld in verschillende activiteiten, waaronder twee symposia op 16 juni en op 3 oktober in samenwerking met BZK, RVO, Platform31 en Stichting Tiny Housing Nederland.

Zoals hierboven benoemd was het doel van de BouwEXPO na te gaan of er belangstelling is voor een dergelijke woonvorm. De belangstelling bleek groter dan verwacht. Inmiddels worden 16 van de 25 prijswinnende ontwerpen gerealiseerd in Almere-Poort. Daarnaast is er sprake van realisatie in Almere Oosterveld (Tiny House Farm). Er wordt nu, en in 2018, op verschillende locaties in Almere actief gewerkt aan het ruimte bieden aan kleine woonvormen: grondgebonden en gestapeld, zelfbouw en projectmatig. In andere gemeenten komen tevens initiatieven van de grond.

De Bouw EXPO Tiny Housing heeft opgeleverd:

- Kansen voor opschaling van de bouwstroom Klein Wonen beter in beeld: onder andere de senioren doelgroep diende zich aan als geïnteresseerde groep in Klein Wonen. Landelijk is er de komende jaren sprake van een toename van eenpersoonshuishoudens, waarvan 80% senior is: een relevante doelgroep van omvang.
- Technische, energetische en ontwerpinnovaties zijn getoond op het EXPO terrein: van belang voor de kwalitatieve doorontwikkeling en toenemende diversiteit van het Nederlandse/Almeerse woon-antwoord op de kwalitatieve/ meer divers wordende vraag.
- Nationale media, vakbladen en regionale en lokale media hebben veelvuldig positief over de Bouw EXPO bericht: positieve bijdrage aan het imago van Almere als 'Living Lab' van NL.
- Tijdens de Manifestatie zijn lessons learned gedeeld, onder andere dat het Bouwbesluit géén hindernis is om Tiny Houses te realiseren in gemeenten. Het 'gelijkheidsbeginsel' biedt ruimte voor vergunningen voor Tiny Houses.

Vooruitblik 2018

In 2018 ligt de focus op opschaling en breed delen van inzichten. In Almere richt zich dit op ruimte bieden aan kleine woonvormen met kavelaanbod en mogelijk projectmatig gestapelde vorm. In de regio en breder in Nederland vertaald dit zich in het (voortzetten van) actief delen van inzichten voor opschaling. Daarom zal een nadere analyse plaatsvinden van de opgedane inzichten.

6.4 Goedhuurwoningen

Doelstelling(en)

- Stimuleren van de markt tot het bouwen van goede, betaalbare en energiezuinige huurwoningen.
- De ambitie is om woningen te realiseren met woonlasten, huur plus energie, onder 550 euro per maand.

Stand van zaken 2017

In 2016 daagde het Woningbouwatelier de markt uit om goede, betaalbare en energiezuinige huurwoningen te bouwen met een kale huur van rond de € 550,- per maand; een bedrag dat ver onder de huurprijs ligt waarvoor nieuwe huurwoningen regulier in de markt worden gezet. De landelijke prijsvraag c.q. uitvraag leverde 20 inzendingen op. Op 12 december '17 is het startschot gegeven voor de bouw van 60 GoedHuurwoningen in Almere, Zandpoort, door Trebbe Bouw en De Alliantie.

7

Overige projecten FVA

Eén project uit de Jaarprogramma's 2015 en 2016 is niet toebedeeld aan een programmalijn, maar is separaat uitgevoerd. Dit betreft de Zorgkubus. Aan dit project Zorgkubus is een éénmalige bijdrage uit het FVA voor het jaar 2016 verstrekt.

Doorontwikkeling straatkubus

Op 1 januari 2016 is gestart met het project Doorontwikkeling StraatKubus met als werktitel "ZorgKubus". Het project is onderverdeeld in drie fases:

- 1 Ontwikkelfase,
- 2 Realisatiefase
- 3 Evaluatiefase.

Er is een aantal kansrijke prototypes ontwikkeld waarvan bekeken is onder welke (ethische en juridische) condities deze in de praktijk kunnen worden gebruikt. Begin 2017 is fase 1 afgerond. In 2017 is gestart met de realisatiefase. Hierin zijn een aantal modellen afgerond, die een voorspelling doen van de sociale infrastructuur in het sociaal domein. De aangewende middelen bestaan voornamelijk uit ambtelijke inzet, kosten voor systeemontwikkelingen en modelontwikkeling. Het project loopt door tot medio 2018, derhalve zullen de niet aangewende middelen doorschuiven naar 2018.

Straatkubus	Begroting	Realisatie	Saldo 2017	Valt vrij	Resultaat
	228.400	218.754	9.646		9.646

8

Programma Groenblauw

Almere is een groene stad. Omringd door landschappen van wereldklasse. Het groen en het water lopen als een samenhangend netwerk tussen de stadsdelen door. In de wijken verfijnt het zich en gaat via parken en grachten over in het buurtgroen. Het groen blauwe netwerk wordt gezien als een van de grootste kwaliteiten van de stad. Hiermee onderscheid Almere zich in de regio en biedt een aantrekkelijke, gezonde woonomgeving en vestigingsklimaat.

Er is een aanhoudende inspanning nodig om de kansen die de natuur biedt daadwerkelijk te benutten. Er ligt een aanzienlijke opgave in de ontwikkeling naar divers, aantrekkelijk en toegankelijk groen en water. Daarom wordt in samenwerking tussen overheden en met terreinbeheerders, lokale organisaties en bewoners geïnvesteerd in het behouden, benutten en uitbreiden van het groenblauwe raamwerk van Almere.

Op basis van de Samenwerkingsovereenkomst Staatsbosbeheer-Almere (2014) wordt gezamenlijk gewerkt aan kwaliteitsverbetering en uitbreiding van het groenblauwe raamwerk van Almere. Jaarlijks worden afspraken gemaakt over de bestedingen van het Fonds Groenblauw (Almere) van Staatsbosbeheer, op voorwaarde van cofinanciering. Er zijn middelen beschikbaar voor de maatregelen in Almeerderhout, goede paden in Eemvallei-zuid, de Almeersepoort Oostvaardersplassen, een kwaliteitsimpuls in het Kromslootpark, het aansluiten op de Floriade en een extra investering in beheer van alle terreinen in Almere. Bijzonder is dat december 2017 na jaren van voorbereiding de grondruil van het Almeerderstrand (naar gemeente) en het Kromslootpark (naar Staatsbosbeheer) heeft plaatsgevonden. Daardoor kunnen de kwaliteitsverbeteringen in beide gebieden van start.

FOTOGRAAF: FRED ROTGANS

Hieronder vindt u per project de ontwikkeling in 2017 en de verwachtingen voor 2018.

8.1 Almeerderhout

Met een bijdrage uit het Fonds Groenblauw van Staatsbosbeheer wordt gewerkt aan de geleidelijke transformatie van het Almeerderhout naar hét stadsbos van Almere.

Doelstellingen

- Verbeteren herkenbaarheid en toegankelijkheid van dit stadsbos.
- Verhogen gebruiks- en belevingswaarde.
- Natuur de stad in halen, dichtbij de mensen.

Stand van zaken 2017

In 2017 is gestart met de kwaliteitsslag in bosvorming en paden. Ook is een ontwerp gemaakt voor toegangspoorten naar het bos, waardoor het meer herkenbaar wordt voor bezoekers en passanten. De gemeente en Staatsbosbeheer hebben gezamenlijk een werkplan gemaakt voor het Almeerderhout. Er is samenhang aangebracht in de korte en middellange termijn maatregelen en het is gericht om meer bekendheid te geven aan hét stadsbos van Almere en de betekenis ervan voor de stad. Het plan sluit aan op het programma Groene Metropool van Staatsbosbeheer, met als ambitie 'een Nederland waar groen vanzelfsprekend deel uitmaakt van onze stedelijke leefomgeving'. In dit programma wordt er naar gestreefd dat iedere bewoner in de Randstad direct vanuit zijn of haar huis is aangesloten op het groene en waterrijke netwerk. Juist in die verbinding met de (bewoners van de) stad zijn voor Almeerderhout een aantal nieuwe opgaves benoemd. Een voorbeeld daarvan is het gebruik van hout dat vrijkomt bij verduurzaming van het bos als waardevolle grondstof. Ook is geconstateerd dat het bos als buitengebied een belangrijke rol speelt bij de stedelijke wateropgave en dat er een grote diversiteit aan bezoekers met uiteenlopende wensen is: voor het dagelijkse ommetje, dagrecreatie of dagbesteding en herintreding maatschappij.

Vooruitblik 2018

In 2018 wordt de visie uitgewerkt in samenwerking met het programma Groene Metropool.

8.2 Pampushout-zuid

Zie voor een nadere toelichting het project Pampushout-Zuid onder het programma Cultuur, Recreatie en Toerisme.

8.3 Weerwater

Zie voor een nadere toelichting het project Rondje Weerwater onder het programma Hart van de Stad.

8.4 Nationaal Park Nieuw Land

Zie voor een nadere toelichting het project Nationaal Park Nieuw Land, Almeerse Poort Oostvaardersplassen onder het programma Cultuur, Recreatie en Toerisme.

8.5 Eemvallei

In de ontwikkeling van Oosterwold is een langgerekte, slingerende zone -dwars door het gebied- gereserveerd voor landschapontwikkeling in combinatie met landbouw. De zone is ca. 400 meter breed en 10 kilometer lang. De ambitie is om hier een eigentijdse aanvulling op het bestaande groenblauwe raamwerk van Almere te realiseren. In de periode 2017-2021 wordt door Staatsbosbeheer, Het Flevo-landschap, ERF en zeven particuliere initiatiefnemers een begin gemaakt met de aanleg. Hiervoor zijn middelen toegewezen vanuit het Programma Nieuwe Natuur van de Provincie Flevoland. De inzet is om samen tenminste 300 hectare Eemvallei, en misschien zelfs het dubbele, te realiseren.

Doelstellingen

- Landschappelijke aaneengesloten aanleg en inrichting van de Eemvallei.
- Versterken van bestaande natuur in de randen van Oosterwold.
- Integrale ontwikkeling van bebouwing, landbouw, natuur en landschap.

Stand van Zaken 2017

In Eemvallei zijn grote stappen naar realisatie gezet door de verwerving van gronden door Staatsbosbeheer en Flevo-landschap in het kader van het programma Nieuwe Natuur Flevoland. In Eemvallei-zuid kan de aanleg volgend jaar werkelijk starten. Eind juni werd een mijlpaal bereikt door een grote grondruil tussen het Rijksvastgoedbedrijf en het Programma Nieuwe Natuur (Provincie Flevoland, Staatsbosbeheer en Het Flevo-landschap). Maar liefst 450 hectare grond wisselde daarin van eigenaar. Onderdeel daarvan zijn een kavel van 65ha voor ontwikkeling van Noorderwold in de meest noordelijke kop van Eemvallei en een kavel van 51ha voor Eemvallei-zuid (tussen de Groene Kathedraal en de A27).

Deze mijlpaal ging voor Eemvallei-zuid gepaard met de ondertekening van zowel de anterieure overeenkomst tussen Oosterwold en Staatsbosbeheer en de ondertekening van de realisatieovereenkomst tussen de provincie en Staatsbosbeheer. Daarmee is de weg vrij voor de realisatie van de eerste fase van Eemvallei (ca. 50ha). Het bos, de waterpartijen en de paden worden aangelegd door Staatsbosbeheer. Daarin is ruimte voor een groot voedselbos (stichting Voedselbosbouw Nederland), een natuur-speelterrein (stichting Speelwildernis) en een natuurboerderij (Vliervelden door Stadsboerderij Almere). Onderdeel van het project is de aanplant van 30ha bos. Dit bos compenseert de bomen die afgelopen jaren verspreid over Almere, vooral rond Almere Poort, zijn verdwenen.

Vooruitblik 2018

In 2018 wordt de ontwikkelstrategie voor Noorderwold-Eemvallei verder uitgewerkt door Het Flevolandschap en ERF. Hier wordt een mix gerealiseerd van landbouw, natuur en bebouwing in lage dichtheden. Het grondeigendom en de pachtsituatie zijn divers. De strategie heeft een relatie met de afspraken in het kader van Almere 2.0.

NATUURBOERDERIJ VLIERVELDEN

SPEELWILDERNIS

EEMVALLEI-ZUID

VOEDSELBOSSEN

8.5 Communicatiestrategie Groenblauw

In 2017 is een communicatiestrategie uitgewerkt voor het Programma Groenblauw. Onder het motto Almere Maakt Groen wordt het bijzondere verhaal van groen en water in Almere verteld. Onder andere door de productie van een video-animatie. Hierdoor wordt de samenhang van de diverse projecten, programma's en ontwikkelingen duidelijk. 'Almere Maakt Groen' levert een belangrijke (kwalitatieve) bijdrage aan de groei van de stad én aan de stap van (planologische) Garden City naar Growing Green City. Met de groene partners is gewerkt aan een grotere en gezamenlijke zichtbaarheid van projectresultaten.

9

FINANCIEEL OVERZICHT FONDS VERSTEDELIJING ALMERE

De projecten vanuit de programmalijnen zijn in 2017 van start gegaan. Een aantal projecten vanuit met name 2015 en 2016 naderen dit jaar en komend jaar de eindfase. De eerste successen in de projecten zijn bekend, echter bevinden zich ook nog een groot aantal project (die dit jaar zijn gestart) in de voorbereidingsfase. Deze werkzaamheden worden veelal gekenmerkt door planvorming, het in de markt zetten van vraagstukken (prijsvragen) en het smeden van allianties met partners binnen en buiten de stad. Vaak zal de uitvoering later in het jaar (of in de jaren erna) plaatsvinden. We zien dit terug in de realisatie van 2017. De grote investeringen blijven nog uit, waardoor er minder in 2017 is aangewend dan vooraf is gepland. Een groot deel van de investeringen 2017 schuift dus door naar 2018. Vooraf was bekend dat het tempo van realisatie ambitieus was. Het jaarprogramma 2018 van ruim €16 miljoen komt hier vanaf 2018 nog bij. Dit is vergelijkbaar met de omvang van het Jaarprogramma 2017. Gezamenlijk met het nu voorliggende Jaarprogramma 2018 zal dit leiden tot een forse portefeuille aan te realiseren projecten in 2018. Adequate sturing is hierop vereist. Mocht de ambitie in de loop van 2018 toch te ambitieus blijken dan zal in de aanloop naar het jaarprogramma 2019 sterkere bijsturing plaatsvinden op de omvang van de aanvragen. Vooralsnog zien we het programma met vertrouwen tegemoet.

9.1 Realisatie 2017

In de volgende tabel zijn de uitgaven en inkomsten van het Fonds in 2017 weergegeven.

REALISATIE 2017

	Omschrijving	Begroting 2017	Realisatie 2017	Saldo 2017
Proceskosten	Proceskosten Almere 2.0	900.000	600.805	299.195
	Bijdrage organisatie Oosterwold			
Totaal proceskosten		900.000	600.805	299.195
Programmalijnen				
VERSTERKEN HART VAN DE STAD	Proceskosten programmalijn 1	250.000	204.938	45.062
	1. Station (en omgeving)	300.000	240.952	59.048
	2. Almere Centrum	1.050.000	305.306	744.694
	3 Rondje Weerwater	2.484.000	744.462	1.739.538
		4.084.000	1.495.658	2.588.342
VERSTERKEN LEER- EN WERKOMGEVING	Proceskosten programmalijn 2	250.000	134.347	115.653
	1. Floriade Werkt	400.000	274.872	125.128
	2 Flevocampus	2.210.000	980.262	1.229.738
		2.860.000	1.389.481	1.470.519
ENERGY ON UPCYCLING	Proceskosten programmalijn 3	260.000	248.610	11.390
	1. Energiefonds	486.000	39.119	446.881
	2. Transitie stedelijke grondstoffen	397.000	384.272	12.728
	3. Upcycle perron	1.000.000	1.000.000	0
	4. Stad zonder gas	550.000	67.760	482.240
	5. Opwaarderen reststromen	1.820.000	116.518	1.703.482
		4.513.000	1.856.279	2.656.721
CULTUUR, RECREATIE EN TOERISME	Proceskosten programmalijn 4	250.000	86.150	163.850
	1. Pampushout Zuid	1.151.000	852.512	298.488
	2. Kustzone Poort/Duin	710.000	355.387	354.613
	3. Nationaal Park Oostvaardersplassen	1.000.000	633.865	366.135
		3.111.000	1.927.914	1.183.086
				0
VERNIEUWEND WONEN	Proceskosten programmalijn 5	800.000	541.314	258.686
		800.000	541.314	258.686
STRAATKUBUS		228.400	218.754	9.646
Totaal programmalijnen		15.596.400	7.429.400	8.167.000
Totaal uitgaven		16.496.400	8.030.205	8.466.195
Beschikbare middelen	Bijdrage Almere	7.285.000	7.285.000	0
	Bijdrage Flevoland	6.565.000	6.565.000	0
	Gereserveerd bij Flevoland	2.000.000	708.000	-1.292.000
	Bijdrage Rijk, grondverkoop Oosterwold	321.000	321.000	0
	Revolverende middelen	17.000	16.940	-60
Totaal beschikbare middelen		16.188.000	14.895.940	-1.292.060
Saldo		-308.400	6.865.735	7.174.135

Uitgaven Fonds 2017

Het Jaarprogramma 2017 is bij de begroting 2017 vastgesteld. Op vier onderdelen van het fonds hebben uitgaven plaatsgevonden, te weten:

- Proceskosten Almere 2.0: Voor de programmakosten is jaarlijks € 0,9 miljoen beschikbaar. In 2017 is dit budget niet geheel ingezet onder meer door nog niet ingevulde vacatures. Daarnaast is een budget voor onvoorziene zaken niet noodzakelijk geweest. De middelen die in 2017 niet zijn aangewend vallen conform afspraak vrij ten gunste van het Fonds Verstedelijking Almere en zullen worden betrokken bij het opstellen van het jaarprogramma 2019.
- Proceskosten programmalijnen. In totaal is er € 1,0 miljoen aan budget voor proceskosten voor de programmalijnen beschikbaar. De budgetten zijn grotendeels aangewend voor het ontwikkelen en aansturen van de Programmalijnen en de bijbehorende Sleutelprojecten. Niet aangewende middelen vallen, tenzij anders vermeld, vrij in de reserve FVA en zijn vanaf het Jaarprogramma 2019 opnieuw in te zetten.
- Programma's en Sleutelprojecten. De Sleutelprojecten zijn in het overgrote deel van start gegaan in 2017. Een klein aantal Sleutelprojecten bouwt voort op projecten die in 2015 of 2016 zijn gestart. De financiële afwijkingen zijn afzonderlijk in de programma's van de programmarekening toegelicht. Niet aangewende middelen zijn, tenzij anders vermeld, vanaf het Jaarprogramma 2018 opnieuw in te zetten binnen het sleutelproject.

Het budget dat vrijvalt, wordt meegenomen in de besluitvorming over toekomstige jaarprogramma's.

Inkomsten Fonds ten behoeve van programma 2017

De reserve Fonds Verstedelijking Almere wordt gevuld met bijdragen van de gemeente Almere, de provincie Flevoland en het Rijk.

- De bijdrage van Almere is afkomstig uit een extra bijdrage gemeentefonds gekoppeld aan de Almere 2.0 opgave en bedraagt € 7,3 mln. De bijdrage uit het gemeentefonds is conform begroting.
- De Provincie Flevoland heeft tot en met 2020 in totaal €31 miljoen gereserveerd voor het FVA. Stortingen in het FVA vinden plaats op basis van projectaanvragen. In 2017 was dit € 7,3 miljoen. In de periode 2015-2017 is in totaal €11,1 miljoen gestort. Er resteert dus nog €19,9 miljoen tot en met 2020. Vanaf 2021 is bij de provincie €6,7 miljoen per jaar beschikbaar.
- De bijdrage van het Rijk is afkomstig van de opbrengst van de verkoop standaardkavels in Oosterwold uit 2015 en bedraagt € 0,3 miljoen. De opbrengsten in 2016 en 2017 zijn respectievelijk € 1,3 miljoen en € 6,7 miljoen. Deze bijdragen zijn al gestort in het Fonds Verstedelijking Almere en zijn beschikbaar bij het opstellen van de jaarprogramma's 2019 en verder.
- Revolverende middelen. De proceskosten Oosterwold zijn de eerste jaren deels voorgefinancierd vanuit het Fonds Verstedelijking Almere (in totaal €0,3 miljoen). Daarbij is afgesproken dat dit wordt terugbetaald zodra in Oosterwold opbrengsten worden gerealiseerd. Dit is inmiddels het geval en de eerste terugbetaling heeft in 2017 plaatsgevonden.

Totale realisatie per project

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie van het totale project betreft tot en met 2017 en wat in de jaren tot en met 2021 nog verwacht wordt te realiseren. Van de totale begroting van € 101,9 miljoen is €10,9 miljoen gerealiseerd en is € 90,6 miljoen bestemd voor toekomstige uitgaven. Een bedrag van € 0,4 miljoen valt in 2017 vrij ten gunste van de vrije ruimte in het Fonds Verstedelijking Almere. Van de te verwachten dekking van € 115,9 miljoen is ondertussen € 33 miljoen werkelijke beschikbaar.

TOTALE REALISATIE

Omschrijving	Startjaar	Totale projectbe- groting t/m 2021	Totaal gereali- seerd t/m 2017	Vrijval	Beklemd 2018-2021
Proceskosten Almere 2.0	2015	5.716.000	1.816.805	299.195	3.600.000
Bijdrage organisatie Oosterwold	2015	300.000	300.000		0
		6.016.000	2.116.805	299.195	3.600.000
VERSTERKEN HART VAN DE STAD					
Proceskosten programmalijn 1	2017	1.347.000	301.938	9.062	1.036.000
1. Station (en omgeving)	2017	7.300.000	240.952		7.059.048
2. Almere Centrum	2017	4.200.000	305.306		3.894.694
3 Rondje weerwater	2015/2016	17.139.113	1.037.462		16.101.651
4. Floriade	2019	4.575.000	0		4.575.000
4a. Floriade bruggen	2018	3.375.000	0		3.375.000
4b. Floriade Dialogue	2018	50.000	0		50.000
		37.986.113	1.885.658	9.062	36.091.393
VERSTERKEN LEER- EN WERKOMGEVING					
Proceskosten programmalijn 2	2017	1.350.000	234.347	115.653	1.000.000
1. Floriade Werkt	2015	2.000.000	414.872		1.585.128
2. Flevocampus	2017	14.528.000	1.063.262		13.464.738
3. Internationaal onderwijs	2018	4.000.000	0		4.000.000
		21.878.000	1.712.481	115.653	20.049.866
ENERGY ON UPCYCLING					
Proceskosten programmalijn 3	2017	1.346.000	334.610		1.011.390
1. Energiefonds	2015	1.000.000	131.119		868.881
2. Transitie stedelijke grondstoffen	2016	520.000	507.272		12.728
3. Upcycle perron	2015	1.000.000	1.000.000		0
4. Stad zonder gas	2017	600.000	67.760		532.240
5. Opwaarderen reststromen	2017	5.970.000	116.518		5.853.482
		10.436.000	2.157.279	0	8.278.721
CULTUUR, RECREATIE EN TOERISME					
Proceskosten programmalijn 4	2017	1.350.000	186.150		1.163.850
1. Pampushout Zuid	2015	1.350.000	916.512		433.488
2. Kustzone Poort/Duin	2017	7.700.000	355.387		7.344.613
3. Nationaal Park Oostvaardersplassen	2017	9.400.000	633.865		8.766.135
4. Bovenstedelijke culturele voorzieningen		0	0		0
		19.800.000	2.091.914	0	17.708.086

VERNIEUWEND WONEN

Proceskosten programmalijn 5	2017	4.041.000	582.314		3.458.686
		4.041.000	582.314	0	3.458.686
STRAATKUBUS		500.400	400.754	0	99.646
BEHEER & ONDERHOUD		1.272.352	0	0	1.272.352
Totaal programmalijnen en beheer & onderhoud		95.913.865	8.830.400	124.715	86.958.751
Totaal uitgaven		101.929.865	10.947.205	423.910	90.558.751

BESCHIKBARE MIDDELEN

Bijdrage Almere	50.655.000	21.515.000		29.140.000
Bijdrage Flevoland	35.700.000	10.400.000		25.300.000
Gereserveerd bij Flevoland	2.000.000	708.000		1.292.000
Bijdrage Rijk, grondverkoop Oosterwold (1)	26.941.817	321.000		26.620.817
Revolverende middelen (2)	184.083	16.940		167.143
Totaal beschikbare middelen	115.880.394	32.960.940		82.919.454

- 1 dit gaat om de ontvangen bijdrage uit 2015, welke in 2017 beschikbaar is. In totaal is € 8.216.817 ontvangen t/m 2017.
- 2 het totaal aan voorfinanciering Oosterwold bedroeg € 300.000 en geprognostiseerd is dat het restant in de periode 2022-2026 terug wordt betaald.

Zoals uit onderstaande tabel blijkt is er een verwachte financiële ruimte in het gehele meerjarenprogramma van € 14,4 mln. Deze ruimte kan betrokken worden bij besluitvorming over toekomstige jaarprogramma's.

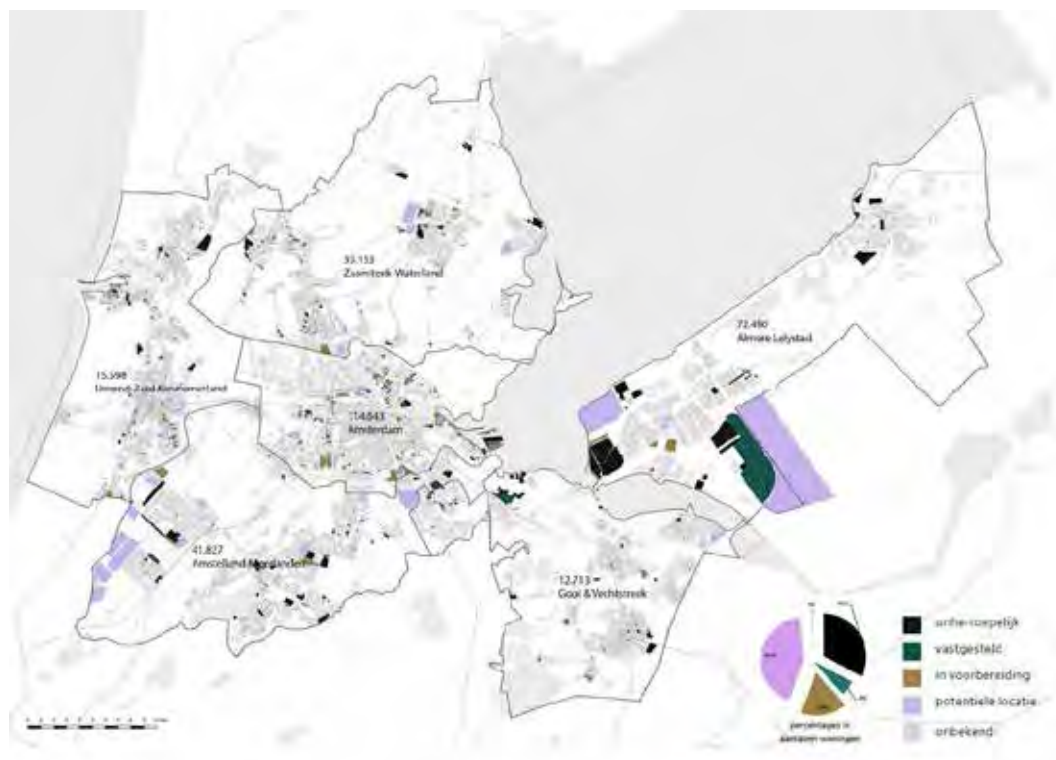
Totale projectbegroting	101.929.865
Dekking	115.880.394
Saldo	13.950.528
Vrijval	423.910
Totale ruimte	14.374.438

10

WONINGBOUW EN GEBIEDSONTWIKKELING

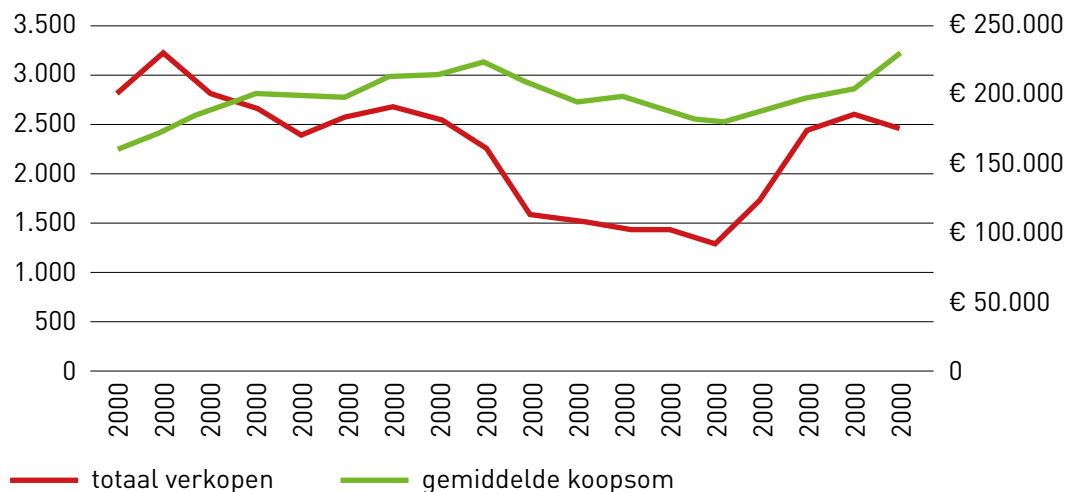
10.1 Woningbouw

Door de gunstige ontwikkeling van de economie neemt die druk op de woningmarkt in de Noordvleugel met het jaar toe. De geprognoseerde vraag in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) naar extra woningen bedraagt de komende 25 jaar minimaal 230.000. In de MRA is voldoende plancapaciteit om in deze vraag naar woningen te voorzien (297.000 woningen). Het vraagt echter een enorme inspanning van alle gemeenten en andere partijen in de MRA om de plannen te realiseren. De kans op planuitval en vertraging is groot.

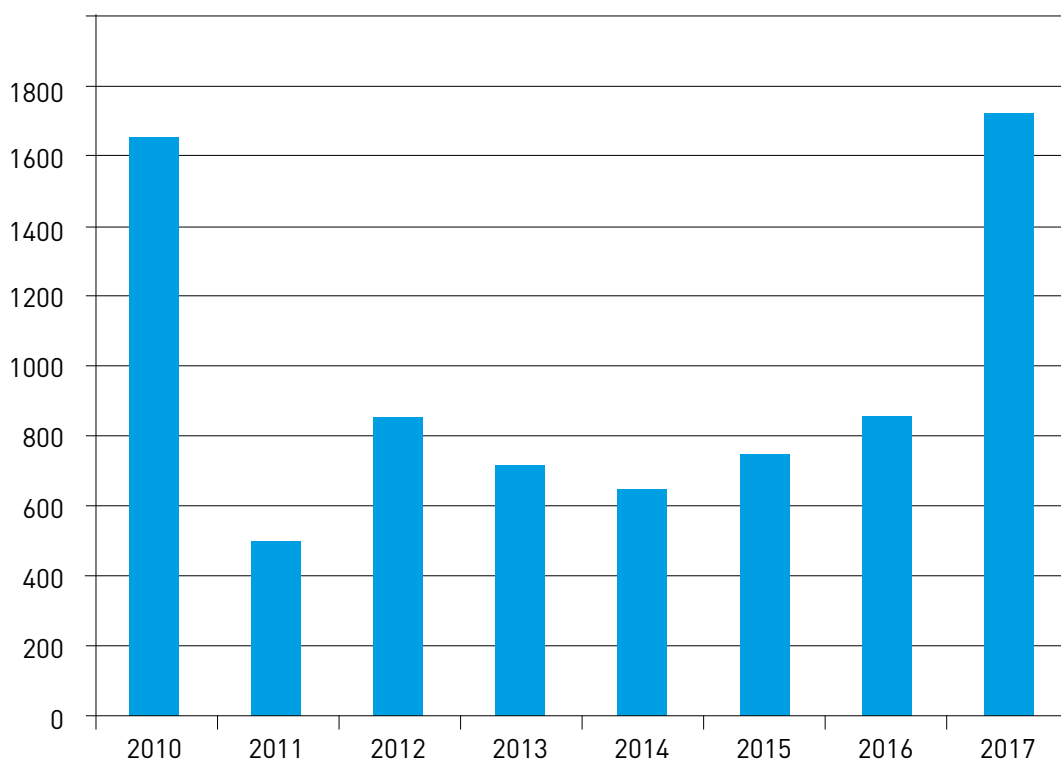

Na de sterke opleving in 2016 heeft Almere ook in 2017 een fors positief migratiesaldo. Dit betekent dat er per saldo meer mensen naar Almere verhuizen dan dat er mensen uit Almere vertrekken. Almere heeft vooral een vestigingsoverschot met het buitenland (overwegend arbeidsmigranten) en de regio Amsterdam, waar momenteel veel jonge gezinnen vertrekken.

Het aantal verkopen in de bestaande woningvoorraad kent een stijging sinds 2015. Sindsdien is het aantal verkopen gestabiliseerd. In 2017 zijn circa 2.500 verkopen geregistreerd. De gemiddelde koopsom bedraagt in 2017 €229.323. Dit is de hoogste gemiddelde koopsom ooit. De gemiddelde koopsom ligt nog wel onder de gemiddelde vraagprijs. Het verschil tussen vraagprijs en koopsom neemt af.

In Almere zijn in de periode 2010-2017 bijna 8.000 nieuwe woningen bijgebouwd, waarvan 1.728 in 2017¹. Hiermee is ca. 13% van de RRAAM opgave van 60.000 woningen gerealiseerd. Sinds 2015 zien we een stijgende lijn in de toename per jaar. Ook de grondverkopen zijn flink hoger ten opzichte van een jaar eerder. In 2017 werd vanuit actieve grondexploitatie van de Gemeente Almere voor 1.656 woningen grond verkocht (ten opzichte van 1.092 woningen in 2016). Hier komt de grondverkoop in Oosterwold, het stadscentrum en de Floriadewijk nog bovenop. Na 2010 is het grootste volume gebouwd in Almere Poort en Noorderplassen. Inmiddels wordt ook aan de oostkant van de stad in Nobelhorst en Oosterwold volop gebouwd. De woonmilieus in Almere zijn onderscheidend in de Noordvleugel. Het gaat dan om groenstedelijke, meer landelijke en dorpse woonmilieus en woonmilieus gelegen aan het water die elders in het kerngebied van de Noordvleugel relatief beperkt beschikbaar zijn.

WONINGBOUWPRODUCTIE ALMERE, BRON: ONDERZOEK & STATISTIEK GEMEENTE ALMERE

FOTOGRAAF: BEN TE RAA

10.2 Gebiedsontwikkeling Oosterwold

Het Rijksvastgoedbedrijf, de gemeente Almere en de gemeente Zeewolde werken gezamenlijk aan de gebiedsontwikkeling Oosterwold. Voor het Almeerse deel van Oosterwold is onder de Crisis- en herstelwet één van de eerste pilots van een Omgevingsplan tot stand gebracht. Het bestemmingsplan met bredere werking is volledig in lijn met de nieuwe Omgevingswet. Oosterwold is één van de meest bijzondere gebiedsontwikkelingen in Nederland. Het gaat om een gebied waarbij geen gedetailleerd uitbreidingsplan is vastgesteld, maar een eenvoudige set van spelregels die een veelheid van particuliere initiatieven mogelijk maakt. Het gebied biedt ruimte voor 15.000 woningen in een groene woonomgeving en voorziet daarmee in de vraag naar groene woonmilieus in de Noordvleugel, en zal het ommeland van Almere in de richting van Zeewolde vorm moeten geven. Binnen de spelregels worden initiatiefnemers uitgenodigd om het gebied zelf in te richten met groen, landbouw en wegen. Als afsluiting van de pilotfase is eind 2016 op basis van een uitgebreide evaluatie de gebiedsontwikkeling Oosterwold voort te zetten in de eerste fase op grondgebied van de gemeente Almere.

Initiatieven

Waar in 2016 zo'n 10 initiatieven buiten aan de slag zijn gegaan met het realiseren van hun plannen, is er in 2017 volop (bouw)activiteit in het veld op inmiddels meer dan 100 kavels. Oosterwold heeft een groei doorgemaakt van tientallen naar 450 actieve initiatieven. De interesse voor deze organische vorm van gebiedsontwikkeling is en blijft groot. Een aantal feiten op een rijtje:

- De 1.000e geïnteresseerde heeft zich in november 2017 gemeld via het intakeformulier op de website. De ervaring tot dusver leert dat ongeveer de helft daadwerkelijk een initiatiefnemer wordt;
- Er wonen inmiddels zo'n 100 huishoudens in Oosterwold;
- In 2017 zijn ruim 150 Anterieure Overeenkomsten getekend, 150 ontwikkelplannen beoordeeld, ruim 100 vergunningen verleend en hebben meer dan 100 transacties van grond plaatsgevonden.
- In totaal zijn op Rijksgrond en op grond van de gemeente Almere nu overeenkomsten onder zo'n 1.000 woningen.

Implementatie Monitor Oosterwold

Bij de start van de ontwikkeling van Oosterwold is er voor gekozen om alle onderzoeken die normaal gesproken worden uitgevoerd in het kader van het opstellen van een bestemmingsplan te laten uitvoeren door initiatiefnemers en de ontwikkeling te monitoren op de aspecten water, flora- en fauna en verkeer. In 2017 is de monitoring Oosterwold gestart met verschillende nulmetingen. Aan de hand van deze monitoring wordt het mogelijk om de ontwikkeling van Oosterwold nauwgezet te volgen.

Archeologie

De ervaringen van een eerste groep initiatiefnemers die werden geconfronteerd met een relatief grote archeologische vindplaats op hun kavel in Oosterwold zijn aanleiding geweest om te verkennen of het mogelijk is om op een andere wijze om te gaan met archeologisch onderzoek in Oosterwold. Dit heeft geleid tot het besluit om het onderzoek in de eerste fase van Oosterwold in opdracht van de gemeente uit te voeren. In het najaar van 2017 is het archeologische onderzoek voor ruim 200 hectare Europees aanbesteed, de uitvoering van het archeologisch onderzoek is in volle gang. Na afronding van het onderzoek is duidelijk waar de vindplaatsen in de eerste fase van Oosterwold liggen en kunnen deze worden ingepast in de ontwikkelplannen van initiatiefnemers. Met deze aanpassing in de werkwijze faciliteren we een betere organische gebiedsontwikkeling voor initiatiefnemers in Oosterwold.

Eindgebruikers in Oosterwold

In 2017 heeft het Bestuurlijk Overleg Oosterwold er voor gekozen om op de gronden van het Rijksvastgoedbedrijf en de gemeente Almere de eindgebruiker als initiatiefnemer centraal te stellen bij de ontwikkeling van Oosterwold. Met dit besluit werd invulling gegeven aan de door de raad aangenomen motie bij de besluitvorming rondom de evaluatie Oosterwold in december 2016. De eindgebruiker als initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor de ontwikkeling van een initiatief, ingeval van een collectief zijn de eindgebruikers gezamenlijk verantwoordelijk. Daarmee wordt sterker gewaarborgd dat zij als toekomstige bewoners de verantwoordelijkheid voor het gebied 'dragen' omdat zij bewust kiezen voor de filosofie van Oosterwold. Daarnaast wordt verwacht dat de ruimtelijke diversiteit in Oosterwold als gevolg van deze maatregel verdergaand zal toenemen. Ontwikkellende partijen die al actief waren in Oosterwold konden gebruik maken van een overgangsregeling.

Ontwikkeling Windpark Zeewolde

In 2017 heeft het ministerie van EZ een Rijksinpassingsplan vastgesteld voor het Windpark Zeewolde. In aanvulling op de afspraak over een stilstandsvoorziening om de effecten van slagschaduw op de bekende initiatieven in Oosterwold te beperken, zijn in 2017 aanvullende afspraken gemaakt tussen partijen om Oosterwold en het Windpark naast elkaar te kunnen ontwikkelen op een manier waarop de projecten zo min mogelijk consequenties van elkaar ondervinden.

10.3 Gebiedsontwikkeling Almere Centrum Weerwater

De inhoudelijke ontwikkelingen staan nader toegelicht in het hoofdstuk over Programmalijn: Versterken hart van de stad.

11

Bereikbaarheid

11.1 Stedelijke Bereikbaarheid Almere (SBA)

Door de groei van de stad wordt het onderliggend wegennet in en om Almere steeds zwaarder belast. Het Rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere werken gezamenlijk aan het verbeteren van het onderliggend wegennet in en om Almere. Leidend principe bij dit programma, is dat het mee ademt met tempo en groei van enerzijds de ruimtelijke ontwikkelingen in Almere en anderzijds de Rijkswerken (A6 en Flevolijn). Het lopende programma SBA fase 1 is daarom gekoppeld aan de ontwikkeling van de gebieden Hout en Poort. De actuele verwachting is dat in 2025 het programma SBA 1e fase afgerond is, maar gezien de druk op de woningmarkt kan dit gaan versnellen. De 2e fase van de SBA is gekoppeld aan de ontwikkelingen in Almere Pampus. Totaal wordt met het programma € 142,5 miljoen geïnvesteerd in de bereikbaarheid. De drie partners dragen financieel allemaal 1/3 bij. De voortgang wordt bestuurlijk begeleid door de stuurgroep SBA, waarin de provincie Flevoland, de gemeente Almere en Rijkswaterstaat zitting hebben. De volgende 5 projecten maken onderdeel uit van het programma:

- Verbreding van de N305 Waterlandseweg van 2x1 naar 2x2 rijstroken ter ontsluiting van Almere Hout.
- Verbreding van de N702 Hogering van 2x2 gelijkvloers naar 2x3 ongelijkvloers ter ontsluiting van Almere Poort.
- Realisatie van twee nieuwe fietsverbindingen onder de A6 en een fietsverbinding onder de Hogering door om de verschillende stadsdelen van Almere met elkaar te verbinden.
- Realisatie gemeentelijke hoofdontsluiting Almere Poort & Almere Hout.
- Verkeersmanagement & benutting kruispunten Almere.

Doelstelling

- Er voor zorgdragen dat het wegennet in en om Almere wordt verbeterd zodat de stedelijke groei geaccommodeerd kan worden.

Stand van zaken 2017

In 2017 zijn de volgende resultaten geboekt:

- Verbreding N305 Waterlandseweg is in uitvoering en bijna gereed. Op 2/3 van de lengte van de weg is de verbreding klaar. Zie ook onderstaande foto waarbij de nieuwe brug over de Lange Wetering in aanbouw is.
- De planuitwerking van de verbreding N702 Hogering loopt. De onderzoeken naar de milieu-effecten zijn afgerond en vastgesteld.
- Delen van de Poortdreef en Godendreef zijn gereconstrueerd en afgebouwd in hun definitieve vorm en afwerking.
- De fietsverbinding onder de Hogering van Almere Stad naar Almere Poort en de fietsverbinding onder de A6 van Almere Stad naar Almere Haven zijn gerealiseerd.

Vooruitblik 2018

In 2018 worden de volgende resultaten verwacht:

- Verbreding N305 Waterlandseweg gereed
- Ontwerp afronden fiets-/voetgangersbrug over de Waterlandseweg van Stichtse kant naar Oosterwold
- Afronding planfase verbreding Hogering en aanbesteding realisatiefase
- Verbetering ontsluiting Poort Zuidzijde door de start van de verbreding Poortdreef tussen de Olympialaan en de A6
- Verbetering ontsluiting Poort Oostzijde door realisatie extra rechtsafvak op Godendreef voor de Hogering
- Verbetering ontsluiting Poort Oostzijde door de start van de realisatie van een ontbrekend stuk Godendreef tussen Homeruskwartier en de Hogering
- Start realisatie busbaan naar Almere Hout
- Start realisatie fiets-/busonderdoorgang van Almere Stad naar Almere Hout

11.2 Planstudie Weg Schiphol Amsterdam Almere (SAA)

In het kader van SAA, wordt de A6 bij Almere verbreed. Het eerste deel van de verbreding tot en met Almere Havendreef is bijna gereed. De komende jaren, t/m 2019, wordt gewerkt aan het tweede deel van de verbreding A6 tussen Almere Havendreef en Almere Buiten-Oost. Hierbij wordt de wegcapaciteit verdubbeld ten opzichte van de huidige situatie en worden

ook hoofd- en parallelrijbanen aangelegd. Dit geeft een impuls aan de bereikbaarheid van Almere, maar ook aan de Gebiedsontwikkeling Almere Zuidoever Weerwater. De A6 wordt ook in dit gebied verbreed en voorzien van een hoofd- en parallelrijbanen structuur. Dit is inclusief de aanleg de nieuwe Steigerdreef, een nieuw regionaal busstation, gebogen maaiveld en de verlegde Noorderdreef. Hiermee wordt het gebiedsontwikkeling voorbereid conform het door Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat en gemeente Almere vastgestelde Gebiedsontwikkelingsplan Almere Zuidoever Weerwater uit 2012. De uitvoering ligt op schema. Aandachtspunt is het ontbreken van een overkapping op het nieuw te bouwen regionale busstation.

11.3 Spoor - OV SAAL

Als resultaat van Openbaar Vervoer Schiphol Amsterdam Almere Lelystad (OV SAAL) Korte Termijn zijn in 2016 de keerspooren bij Almere Centrum opgeleverd. Met deze keervoorziening zijn bij de nieuwe dienstregeling in december 2016 twee intercity's extra gaan rijden tussen Almere Centrum en Amsterdam-Zuid. In 2017 is het realiseren van geluidsschermen langs de Flevolijn grotendeels voltooid.

Voor OV SAAL Middellange Termijn wordt station Weesp uitgebreid tot een achtsporige inhaalvoorziening. In 2018 wordt hiervoor de meest geschikte variant gekozen en in 2023 is de aanbesteding. In 2027 is de oplevering van deze spooruitbreiding. Hierdoor kan er vanaf 2027 met hoogfrequent spoorvervoer op de Flevolijn (tussen Amsterdam en Almere) worden gereden.

Binnen het programma "Versterken Hart van de Stad" wordt gewerkt aan het Sleutelproject Station en Stationsomgeving. Het stationskwartier transformeert tot een hoogwaardig knooppunt in het netwerk van de Noordvleugel van de Randstad en de Metro-poolregio Amsterdam. Hiervoor is naast een schoon, heel, veilig en overzichtelijk station ook nodig dat er een aantrekkelijk vestigingsklimaat is voor bovenregionale functies in het gebied. Begin 2018 heeft gemeente Almere met NS, ProRail en provincie Flevoland afspraken gemaakt om in de periode tot 2022 (vóór de Floriade) samen aan de slag te gaan met het verbeteren van de kwaliteit en de beleving van het station en de daarbij horende pleinen. In 2018 worden daarvoor de afgesproken maatregelen nader uitgewerkt en integraal ontworpen. Daarnaast stelt de gemeente een visie en ontwikkelstrategie op voor het stationskwartier op basis waarvan aan de verbetering van de vestigingscondities wordt gewerkt.

12

TOEKOMSTBESTENDIG ECOLOGISCH SYSTEEM MARKERMEER IJMEER

Voor een concurrerende stedelijke regio is het verbeteren van de kwaliteit in en rond het Markermeer-IJmeer, zowel voor natuur en landschap als voor recreatie en toerisme. Het is zelfs randvoorwaardelijk om buitendijkse verstedelijking in Amsterdam (IJburg) en Almere (Pampus) mogelijk te maken. In de bestuursovereenkomst RRAAM (2013) is het toekomstbeeld als volgt omschreven: "Het Markermeer-IJmeer is een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES) waardoor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving ontstaat met aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden. Hierbij wordt ook invulling gegeven aan Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. Het robuuste ecologische systeem creëert juridische ontwikkelruimte voor onder meer recreatieve, infrastructurele en stedelijke ontwikkelingen in en rond het Markermeer-IJmeer."

Uit studies is gebleken dat het voor Natura 2000 en KRW doelstellingen nodig is om het natuursysteem gevarieerder en daardoor minder kwetsbaar te maken door middel van heldere ondiepe zones en land-waterovergangen in het Markermeer. De eerste stap is het realiseren van de Marker Wadden. Fase 1 van de Markerwadden is in 2017 afgerond. Daarnaast wordt gewerkt aan het gebied Trintelzand-Enkhuize, een ondiepte nabij het Enkhuizerstrand en natuurvriendelijke oevers aan de Noord-Hollandse kust.

Voorjaar 2017 heeft een brede review plaatsgevonden van de RRAAM afspraken uit 2013. Daarbij is ten aanzien van TBES geconcludeerd dat de verbinding tussen de drie RRAAM opgaven (verbeteren bereikbaarheid, ecologisch systeem en verstedelijking Almere) gaande de uitvoering van deze opgaven minder sterk is geworden. Dit heeft tot gevolg dat binnen de ecologische opgave weliswaar aantrekkelijke projecten worden gerealiseerd maar dat de route naar een volledig Toekomstbestendig Ecologisch Systeem waarin de benodigde planologisch-juridische ruimte voor verstedelijking geborgd is, nog niet helder is.

In 2017 is onderzocht op welke wijze de verbinding tussen de ecologische opgave en de verstedelijkingsopgave weer sterker gelegd kan worden. Dit heeft geresulteerd in het toetreden van Almere en Amsterdam tot deze Stuurgroep.

Colofon

Almere 2.0 is een samenwerking
tussen het Rijk, de provincie
Flevoland en de gemeente Almere

Vormgeving

Tonny Sampiemon

Almere, maart 2018

Programma Almere 2.0

Wie goed om zich heen kijkt, ziet dat de Randstad bruist. De woningmarkt floreert, de economie groeit, er komen meer banen en bedrijvigheid. Veel mensen zijn dan ook op zoek naar een plek om te wonen in de Metropoolregio Amsterdam. Almere draagt daar graag aan bij en zal daarom de komende jaren groeien. Maar we doen meer dan alleen huizen bouwen. Met het programma Almere 2.0 investeren we in de kwaliteiten van de stad. Een stad waar inwoners trots op zijn, met plezier leven en zich naar hartenlust kunnen ontplooiën. Een stad waar bedrijven zich graag vestigen en bezoekers verrast worden.

Gemeente Almere, provincie Flevoland en het Rijk werken samen aan het programma Almere 2.0.

Almere 2.0